

DOLENJSKI

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtak — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RACUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Stev. 30 (436) LETO IX.
NOVO MESTO, 31. JULIJA 1958

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje »Slovenski poročevalec« v Ljubljani

III. novomeška 6 krat udarna!

Sporočamo izredno novico: včeraj se je vrnila z dvomesečnega dela na avtomobilski cesti Ljubljana—Zagreb III. novomeška mladinska delovna brigada »Dušana Jereba«, ki si je za posebne zasluge v zadnji juljski dekadi priborila naslov šestkrat udarne brigade. Novo mesto je dolenski brigadirje pristrčno sprejelo.

V naselje Grmovlje pri Škocjanu je odpotovala v torek IV. novomeška srednješkola brigada »Jože Slak-Silvo«, v naselje Korenitička pa v sredo V. novomeška brigada »Ilija Badovinac«. V tej je delavska in kmečka mladina.

Novim brigadirjem želimo na avto cesti kar največ uspehov!

Grm, Vinomer, Sevnica, Mala Loka vabijo...

Zadnjih smo se na tem mestu seznanili z načrtom jesenske seve; pomenili smo se o pogodbenem pridelovanju žit in o vsem drugem, kar terjata od nas čas in napredek. Zapisali smo med drugim, da nam na Dolenjskem še vedno manjka strokovnjakov, ki bodo skupno z drugimi in s kmeti vodili bitko za večje pridelke v kmetijstvu. Opozorili smo, da bi takoj potrebovali vsaj 43 kmetijskih inženirjev in tehnikov in da si jih morajo občine in zadruge zagotoviti s štipendiranjem, z načrtnim šolanjem.

Ni pa dovolj, da bomo imeli čez čas dovolj strokovnjakov. Danes, v dobi atomov in visoko razvite tehnike, nudi znanost kmetijstvu vso pomoč, da bomo iz zemlje dobili več kot nam je dajala doslej. To znanje pa je treba spoznati, treba se je učiti in naučiti, kako pravilno uporabljamo umetna gnojila, dobra semena, različna sredstva in mehanizacijo, ki jo imamo zato, da

nam številna dela opravi hitreje, ceneje in bolje kot zgolj z utrujenimi človekovo roko ali živinsko vprego. Pri tem nam lahko veliko pomagajo tudi domače kmetijske šole.

Kaj pomeni znanje, najbolje vedo tisti Dolenjci, ki so nekoč obiskovali kmetijsko šolo na Grmu in postali nato najnaprednejši kmetje, h katerim so od blizu in daleč hodili po nasvete in pomoč sosedje in znanci. Po vojni smo kmetijsko šolstvo nekoliko zanemarili; zadnja leta so mu kmetijske zadruge posvečale vse premalo skrbi. Zdaj imamo v okraju kar 4 kmetijske šole: na Grmu, Vinomeru, v Sevnici in na Mali Loki. Doslej so bile enoletne in splošne, vendar so bili njihovi gojenci po končanem šolanju brez vsake kvalifikacije, brez poklica, kot pravimo.

Na splošno željo in zaradi večjih potreb po strokovno izobraženih mladih ljudeh se bodo zdaj te šole posvetile vzgoji bodočih živinorejcev, poljedel-

cev, vinogradnikov in sadjarjev. Šole bodo posej dvoletne. Fantje in dekleta, ki se bodo izsolali, bodo imeli svoj poklic. Vas zanima, kaj bodo na šolah predavali? Preberite:

na GRMU bo poljedelško-zivinorejska šola, ki bo sprejela 15 gojencev;

na VINOMERU bo 22 gojencev v vinogradniško-sadjarjski šoli;

v SEVNICI je dvoletna sadjarjsko-zivinorejska šola; sprejela bo 25 gojencev;

na MALI LOKI, ki sprejme 42 gojencev, je vprašanje usmerjenosti šole trenutno še odprto. Razmišljali pa so že o tem, da bi morala tu vzpostaviti 6-mesečno šolo za kmečka dekleta.

Kmetijske šole v okraju bodo imele z novim šolskim letom nov učni načrt, ki je prilagojen potrebam Dolenjske. Dejali smo že, da bodo dvoletne; prvih 6 mesecev bodo gojenci predelovali učno snov v učilnicah, nato pa bodo leto dni delali praktično na posevkih in v zadrugah. Obogatili s praktičnim znanjem se bodo vrnil zatek še za 6 mesecev v šolo in tako zaključili dvoletno šolanje.

Šole so razpisale sprejem. Po goji za vpis je starost 17 let in končana osemletna šola; prednost bodo imeli tisti, ki so medtem že dokončali kmetijsko-gospodarske šole in tisti, ki so zaposleni v kmetijstvu. Starost 17 let je potrebna zato, ker se mlad človek v teh letih že odloči za življenjski poklic; do nastopa vsajšne bo šole zaključili, po odsluženem roku pa bo delal v poklicu, ki si ga je sam izbral. Tudi sleer zahteva strnjeno pouka, da so gojenci približno enake starosti.

Šole čakajo na prijave, ki jih

bodo sprejemale do srede avgusta. Vse kmetijske zadruge v okraju, občinski ljudski odbori in vodstva političnih organizacij naj bi zato takoj poskrbeli, da se bo vpisalo v domače kmetijske šole dovolj učencev. Zadruga naj s štipendijami podpre tiste mladince za katere vedo, da imajo voljo in veselje do učenja in da bodo nato tudi ostali v kmetijstvu kot izučeni poljedelci, živinorejci, sadjarji in vinogradniki. Ze zadnjih smo dejali, da imajo zadruge v skladih nad 9 milijonov dinarjev sredstev za vzgojo kadrov in torej ni vprašanja, kako pomagati tem mladim ljudem, da se bodo izsolali.

Potrebnih je 92 prijav mladincev za 3 kmetijske šole in 42 prijav deklet za šolo na Mali Loki. To je zdaj naloga, ki naj jo vodstva zadrug, ObLO in organizacij uresniči, da bomo kos nalogam, ki jih pred nas postavlja okrajni petletni načrt dviga in razvoja kmetijstva. Pri tem pa je potrebna obiljubljena pomoč predsednikov ObLO in sekretarjev občinskih komitejev ZKS, o kateri je tekla beseda na posvetovanju 18. julija.

Videli bomo najboljše slovenske traktoriste

70 najboljših slovenskih traktoristov se bo 13. in 14. septembra pomerilo na republiknem prvenstvu, ki bo tokrat v Novem mestu. Tekmovali bodo na traktorjih znamke Ferguson, ki jih izdeluje domača industrija. Deset najboljših traktoristov bo dobilo nagrade od 4 do 50.000 dinarjev, najboljše moštvo pa tudi prehodni pokal predsednika Ljudske tehnike Jugoslavije tov. Franca Leskoka-Luke. Več bomo o republiknem tekmovanju traktoristov še poročali.

V spomin na dan, ko je na Slovenskem počila prva partizanska puška, smo letošnji 22. julij, »Dan vstaje«, slovesno počastili z velikim partizanskim zborom v Jelencem žlebu nad Ribnico na Dolenjskem. Pionirji so obsipali preživele borce Serčerjeve, Tomšičeve, Gubčeve in Cankarjeve brigade z rožami. Na spomeniku zmage, ki ga je za svojem govoru na slavnosti odkril tovariš Viktor Avbelj, so vseslane besede:

»Pregnane v mrak in mraz nas je hranila ljubezen do pravice in prostosti; zahrope boj, smrt žanje v trumi gosti — in zašume nad zemljo zmage krila.«

V Sevnici: kot povsod

Sevnica je pol industrijska in pol kmetijska občina. Če se ji približuješ z Dolenjske preko Mokronoga, je ne opaziš, dokler nisi pred mestom. Cesta se vije po dolini Mirne, okoliški hribi pa zastirajo razled. Mnogo trgovin in mnogo obrtnih delavnic, povsod vesel vrvež, vse to pa z vzpetino nad mestom z brižnim starčevskim pogledom opazuje sevnški grad. Človek ima občutek, da bi Sevnica brez tega gradu pomenila pol manj. Sevnščani se štejejo za Štajerce. Mesto učinkuje prvi hip starinsko in je malo manj urejeno kot Novo mesto. Nekaj mladih parov, namenjenih na matični urad k registraciji, z obilnimi šopki rož na pragu novega življenja, me je pozdravilo z veselimi nasmehom. Tudi sonce je prijetno sijalo. Tako je bilo sobotno jutro v Sevnici.

S tajnikom občinskega ljudskega odbora tovarišem Božom Štojsom sva se zapletla v razgovor. Najprej je dejal:

»S priključitvijo k novomeškemu okraju nismo bili posebno zadovoljni. Težilo smo bolj k Celju. No, z ozirom na pomembnost komune in ker bodo čerajji sčasoma tako odmrli, smo se končno sporazumeli.«

Nevsakdanji uvod, a razumljiv za zadržanost, s katero sem se boril za nadaljnje podatke:

»Imamo 17.593 prebivalcev in 28.835 lov površin; 9.521 je kmečkih prebivalcev, ostali se pre-

V INDUSTRIJI

Je pomembna lesna industrija z Jugotanimom, s Kopitarno in s Produktivno mizarско zadrugo. Jugotanim Sevnica pridelata letno do 36.000 ton taninskega lesa; približno četrtino proizvodnje prodajo v inozemstvo. Proizvodnjo skušajo preumeriti tako, da bi uporabljali le kostonjev tanin. Stranalskih proizvodov nimajo, štejejo pa rešitev za boljše uporabo izluženega lesa, ki so ga doslej uporabljali je kot kurivo.

Kopitarna Sevnica z žago je pomemben obrat s 400 delavci. Pripravlja se na rekonstrukcijo in premišlja o prestavitvi obrata na spodnji del proge, kar bi omogočilo oskrbo z lesom po industrijskem tiru ter občutno znižalo režijo. Nedavno kupljeni novi stroji so v Kopitarni že deloma montirani. Žaga bo, v kolikor bo odobren investicijski program, pričela izdelovati končne proizvode:

KAREL KOLMAN, predsednik ObLO Sevnica: »Srednja problema v naši občini sta zastarelost strojnih naprav zelo razvite lesne industrije in velika razdrobljenost kmetijstva. V lesni industriji pripravljamo načrte za racionalizacijo proizvodnje in investicijske programe za sodobnejšo kompletno izrabo lesa.

V kmetijstvu nas čaka prava tako je veliko dela; tu je pe-reče vprašanje veliko število malih kmetov in bajtarjev, ki živijo z delom v tovarnah in s skromnim zasluhom na zemlji. Pečamo se tudi z načrti za ustanavljanje novih, manjših obratov, ki dobro poslujejo, kot na primer konfekcija »Lisica«. Radji bi ustanovili kovinsko delavnico za predelavo aluminijaz.

Nagrade za večje pridelke

Kaj je prinesla kooperacija ali pogodbeno sodelovanje v kmetijstvu, kot pravimo tej reči po domače, zadrudnikom v Dobrnicu — Za lanske uspehe pri krompirju so dobili 848.000 dinarjev nagrad — Člani zadruge so s svojo pripravljenostjo in voljo za napredkom pred oklevajočim upravnim odborom domače zadruge — Za lanske uspehe pri pšenici in krompirju so dobili dolenski kmetje 4 milijone in 881.000 dinarjev nagrad

V dobrniški dolini je letos kar lepo. Letina je taka kot že dolgo ni bila. Precej zaslug za dobre pridelke ima sodelovanje med zadrudniki in kmetijsko zadrugo in dojemljivost dobrniških kmetov za nasvete strokovnjakov. Dobrniški zadrudniki se se lani v lepem številu odzvali pozivu na tekmovanje za večje pridelke krompirja; zato ni čudno, da so potegnili več kot četrtino okrajne vsote za nagrade najboljšim pridelovalcem krompirja. Petinsideset dobrniških zadrudnikov je dobilo 848.141 din nagrad!

Res so nagrade prispele bolj pozno, vendar je bilo 22. julija v zadrudnem domu dobro razpoloženje. Zadrudniki so se najprej spomnili našega praznika —

Dneva vstaje, potem pa so sprejeli na roko izplačane nagrade. Najvišjo nagrado, ki je tudi v okrajnem merilu največja, je dobil znani napredni kmet in odbornik obč. LO IVAN UDO-VIČ iz KORIT. Skoraj 40 tisočakov, kolikor je prejel, je lepo priznanje za napredno kmetovalnjo. Tudi ANA KUŽNIK iz Podlisa, ki je prejela 31.193 din, je bila lahko zadovoljna, nič manj pa ostali nagrajenci. Le to je bilo žal posamesnikom, da niso lani podpisali tekmovalne pogodbe za večje površine! Z lanskim tekmovanjem so dobrniški zadrudniki dosegli povprečni donos 44.889 kg krompirja na hektar. Povprečje za njihovo dolino pa znaša 15.000 kg na hektar.

Vidite, to so posledice pogodbenega sodelovanja — ali kooperacije kot pravimo temu. Nič ni čudno, da so dobrniški zadrudniki ob tej priložnosti z največjim zanimanjem poslušali razlaganje in nasvete predsednika OZZ, tovariša Viktorja Zupančiča:

»Uspehi sodelovanja med vami in zadrugo so tu. Najbolj žalosno je, da še danes posamesniki nasedajo propagandi, češ če bom več pridelal, bom pa imel večje davke. Tudi v Dobrnicu so nekateri nasledili tem čevkarijam. Morali bi bolj poznati predpise in zakone. Tako kot pri pridelovanju krompirja, je potrebno pogodbeno sodelovanje za druge kulture: za pšenico, za živino, prašiče in pod. Za pitanje goveje živine in prašičev v pogodbenem razmerju so najcenejše stalne cene. Zgrešeno je gledati nazaj, kako so polja obdelovali naši očetje: danes moramo z razvojem naprejši.

Vinogradniška razstava v Brežicah

V spodnjem Posavju je vzbu-dila precej zanimanja novica, da bosta POSAVSKI MUZEJ in trgovsko podjetje »Vino Brežice« v sodelovanju z organi oblasti pripravila v avgustu večjo vinogradniško razstavo in zborovanje posavskih vinogradnikov. Taka razstava je bila v načrtu za lani ob 10-letnici podjetja, vendar bo zaradi različnih težav urednična šele letos, ko bodo 25. avgusta razstavo odprli, 10. septembra pa bo zaključena. Po razstavi bo ostalo vse gradivo Posavskemu muzeju v Brežicah, ki bo pripravil kasneje poseben vinogradniški oddelek »Vino Brežice«, je za razstavo zbralo tudi največ zanimivih predmetov iz dela in življenja posavskega vinogradnika.

Zadrudniki so tovarišu Zupančiču živahno pritrjevali. Naprej morajo, tu je rešitev! Zahtevali so, da upravni odbor KZ takej kupi traktor z vsemi priključki, saj ga nujno potrebujejo. Dovolj bo imel dela. Polovico polja lahko obdelajo s stroji. Upravni odbor pa je na eni zadnjih sej odločil sklep o nakupu traktorja, ker je imel pomisleke, če je ta za njihovo zadrugo potreben? Napredni zadrudniki mislijo drugače. Stroji jim lahko samo koristijo pri boljši in cenejši obdelavi polja.

Tako: štirje milijoni in 881.000 din, ki so jih te ni prejel najuspešnejši tekmovalci za višji pridelok krompirja v našem okraju (mimo istega dela, ki so ga dobile organizacije SZDL, kmetijskih strokovnjaki in kmetijske zadruge), to je nagrada družbe za prizadevanje k napredku. Visoki pridelki krompirja in nagrade, oboje je bilo doseženo v pogodbenem sodelovanju med zadrugo in posamesnimi zadrudniki. Enake uspehe lahko zagotovi pogodbeno sodelovanje tudi pri drugih kulturah.

Če hočemo naprej kar pa hkrati zahteva vse naše skupnosti in edina rešitev, da ne bomo spet zaostali: se bomo morali v pogodbeno sodelovanje poglobiti še veliko bolj kot smo se doslej! In nikakor ne smemo pozabiti: rešitev dolenskega kmetijstva je samo v večji in boljši proizvodnji! Ta rešitev pa leži v rokah vseh naših kmetov in njihovih gospodarskih organizacij v zadrugah!

VREME

za čas od 1. do 10. avgusta. Precej nestalno vreme s pogostimi, večidel kraškotrajnimi padavinami in razmeroma hladno. Padavine se pričakujejo predvsem v roku med 2. in 5. avgustom in med 8. in 10. avgustom, vmes razjasnitve.

Smrt turizmu!

V času, ko nam nova avtomobilska cesta odpira pot v svet, ko smo na številnih konferencah, razgovorih in v domačem tisku ponovno povedali, kakšne so dolžnosti naših gostitelj in kako pomemben lahko postane dobro razvit turizem za našo žal še vedno revno pokrajino, a v nekaterih krajih dovoljujejo kaj čudne reči. Kako bi na primer rekli človeku, ki bi, postavivmo v Kostanjevici na Krki razvil pri vzhodu v mesto zastavo z napisom »Smrt turizmu!«? Verjetno bi ga okrstili za norca. Prav tako »zastave« pa vendarle razvijamo! S tem, da človek na primer prav v Kostanjevici, o kateri smo toliko pripovedovali in pisali, ne more dobiti tople hrane! Pred kratkim je prišel v mesto nov uslužbenec. Razen stanovanja potrebuje tudi hrano. V gostilni Bučar, kjer imajo 12 abonementov, ga niso vzele na hrano, v ostalih 2 gostilnah pa tople hrane ne izdajajo stalnim gostom. Pred dnevi je v eni

izmed teh gostiln znana operna pevka, ki je bila na oddihu v Kostanjevici, želela tople obrok hrane. »Imate juščka?« — Nimamo! »Imate solato?« — Nimamo! »Imate sir?« — Nimamo! »Kaj sploh imate?« — Pijačel! Tako torej! V 20. stoletju smo sposobni ponuditi gostu na Dolenjskem in nekaterih naših slabo oskrbovanih gostiščih samo še vino in morda kiselko vodo. To naj bi bila »propaganda« za lepote naših krajev, za večji obisk domačin in tujih turistov, za dotok novih dohodkov! Mar se taki »gostinci« sploh zaveda-jo, da je taka »postrežba« najboljša reklama za odbijanje gostov? Mar se zavedajo škode, ki jo s tako malomarnostjo (pravijo, da »se jim ne izplača« kuhati hrane!) prizadevajo celotnemu našemu gospodarstvu in še posebej domači občini? Meniš, da je ne, sicer ne bi tako pogumno razvijali zastav z napisom: »SMRT TURIZMU!«

Pozdravljeni, dragi rojaki!

Tudi letos bo obiskalo domovino več slovenskih izseljenskih skupin; spet se bodo srečali z dragimi znanci, prijatelji in sorodniki, ki so oddli nekoč »trebuhom za kruhom« v široki, daljni svet. Slovenska izseljenska matica nam je sporočila, da pridejo v Slovenijo: 30. julija približno 63 potni-

kov iz Holandije; vrnil se bo 22. avgusta. Isti dan pride na obisk tudi 60 rojakov iz Francije, ki bodo ostali v starih krajih prav tako verjetno tri tedne. Tretja skupina bo prispela iz Francije 1. avgusta (približno 70 ljudi), ki se vrnejo 29. avgusta. Druga av-gusta pride v naše kraje četrti skupina izseljencev: 60 roja-

kov iz Holandije. Približno 350 rojakov bo prišlo v Ljubljano 4. avgusta, česta skupina pa bo prišla iz Nemčije 9. avgusta; v njej bo 300 izseljencev, ki se bodo vrnil domov 30. avgusta popoldne. Vsem dragim rojakom, ki prihajajo na obisk in oddih v stare kraje, želimo pristrčno dobrodoščilo!

VLADO LAMUT: Okolica Mačkova pri Novem mestu — Obiščite umetniško razstavo v novo-meški osnovni šoli!

Vinogradniki!

Vinogradništvu preti razen znane glivične bolezni peronospore tudi rdeči listni ali sončni ožig. Razvoj bolezni so pospešile predvsem zadnje vremenske nepravilnosti (močno sonce in dež). Ta bolezen se razširja zlasti v zadnjih dneh v vinogradih Podljubju in v Straži, pa tudi v vinogradih Mirne peči.

To je glivična bolezen, ki napada liste od spodnji do poljetja. Na spodnjih listih pogosto nastanejo pege, ki jih omejujejo glavne žile in so zato oglete, kakor oblika, ki je tudi barva peg ali ožigov značilna. Pri belih sortah so ožigi rdečkastorjavi, pri rdečih pa škrlatnoredči. V nekaj dneh, kar je odvisno od vremena, listi porjavijo, se posušijo in odpadejo. Proti jeseni (septembra) se rdeči ožigi zopet pojavijo. Bolezen kvarno vpliva na dozorevanje lesa in grozdja.

Glavica, ki povzroča bolezen, prezimi v odpadnem listju, kjer si do spomladi napravi zimsko

trase v mehovitih skledastih plodstvih. Vetr in dež zanašata trase na listje, kjer vaskularni in micelij, ki raste v notranjosti listnih žil, povzroči rdečo lise. Na listnih pegah nastanejo poletni trosi, ki povzročajo drugi pojav ožiga proti jeseni.

Kakor peronospora zatremo tudi rdeči ožig s pravočasnim škropljenjem. Kjer se je bolezen močneje pojavila, je treba kmalu spomladi, ko so se razvili listi, prvič pokropiti z 1% borodoko brozgo (morda galica in

apno), ali 0,3% dithanom. V kolikor so se rdeče lise že pojavile, je škropljenje že prepozno. Nadaljnja škropljenja, ki jih izvajamo zaradi peronospore, so učinkovita tudi zoper rdeči ožig. Odpadno listje je treba sežgati ali podkopati, da uničimo kalle te bolezni.

Za vinograde s pešeno zemljo, kjer se voda hitreje izpara, je priporočljivo obilnejše gnojenje; teško ilovnato zemljo je po dobro večkrat vestno in dobro obdelati. Peter Kapiš

80 stotov pšenice

Letošnja letina pšenice v Jugoslaviji zaostaja za lanskajo, hkrati pa so doseženi na tisoč in tisoč hektarjih na posameznih področjih izredni uspehi. V Budovcih pri Djakovu 70-80 stotov na hektar, na kmetijskem posestvu »Vinkovci« 80 stotov, na posestvu Kutjevo pri Požeju 65 stotov, v Belju 70 stotov itd. Od kod tako velika razlika v primeru z individualnim pridelavci, ki so le nekaj korakov proč od teh posestev pridelali komaj 12 do 15 stotov na hektar, pa tudi v primeru z mnogimi socialističnimi gospodar-

stvi, na katerih letina pšenice ni presegla 30 stotov?

Odgovor je kratak: to izredno letino so dosegli tam, kjer so proizvodnjo organizirali na moderni, industrijski način in kjer je pomagala znanost, da so kmetijski činitelji znižani na minimum.

V TEM TEDNU NABIRAMO:

Cvet lipe (220 din), bele detelje (100 din), kamilice, samo cele glavice, brez pecljev (800 do 800 din).

List beladone (150 din), breze (20 din), vijolice brez pecljev (140 din), ajbša (36 din) sileznova (180 din), hribske rese (500 din), gozdne jagode (100 din), melise (140 din), smarnice brez pecljev (120 din).

Rastlino ptičji dresen — moravka (30 din), erobina (70 din), gladniška (36 din), ptičje kase — bradovčnik (180 din), hribske rese (250 din), vodne krese (140 din), jetrnika (105 din), najvke mačhe (110 din), kopitnika s korenino — virh (65 din).

Korenine gozdnega korena (100 din), regrata (110 din), baldrijana (260 din), habata — smrdljivi bezeg (36 din).

Lubje češminovih korenin (165 din), krljike (54 din). Plodove suhe borovnice (400 din).

Štipendije občine Metlika

Komisija za štipendije pri občinskem ljudskem odboru v Metliki

RAZPISUJE na osnovi Temeljne zakona o štipendijah (Uradni list FRLJ, št. 23-1956) in pravil sklada za štipendije sledeče:

Štipendije: Pravno-ekonomska fakulteta — pravo; 2. Medicinska fakulteta — stomatologija; 3. Dentistična šola; 4. Filozofska fakulteta — angleščina; 5. Višja pedagoška šola (učitelji ali absolventi gimnazije); angleščina — slova; 6. Matematika — fizika; 7. Glasba in še en predmet; 8. Učiteljske šole; 9. Ekonomska visokošolska šola; 10. Zobotehnična srednja šola; 11. Zobotehnična

Obvestilo

Lastnike in upravitelje motornih vozil s področja OBLO Krško, Brežice, Sevnica in Senovo obveščamo, da bodo behnični pregledi in registracija motornih vozil vsak drugi ponedeljek v Krškem pred postajo LM od 8. do 12. ure.

Tehnični pregledi po tem razporedu se prično izvajati od 4. VIII. 1958 dalje. V primeru, da je na določeni ponedeljek zdravilni praznik, se registracija pravil naslednjega dne.

Iz pisarne TNZ Novo mesto

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Med nedavnimi burnimi dogodki na Srednjem vzhodu, ko je prišlo do izkrcanja ameriških vojakov v Libanonu, revolucije v Iraku in kilancja jordankega kralja Husaina na pomoč, je skoraj neopazeno prišla novica, da se je predsednik Zdrženja arabske republike Naser sestel s šejkom Abdulahom Salehom el Sabahom, neomejenim vladarjem Kuvalta, deželice ob Perzijskem zalivu, ki ima kakih 230.000 prebivalcev in je pod britansko zaščito.

Ta sestanek takoj po prevaru v Iraku je Angleže precej vznemiril. Kuwait, ki je manjši od Slovenije, je na četrtem mestu, kar zadeva svetovno proizvodnjo nafte: za ZDA, Venezuelo in ZSSR. Komercialna proizvodnja nafte se je začela šele leta 1946, toda mednarodni petrolejski kartel je dvignil proizvodnjo leta 1951 na 28,2 milijona ton nafte letno, medtem ko je znašala proizvodnja leta 1957 17,3 milijona ton. Zdaj znaša proizvodnja približno 58 milijonov ton.

Toda to še ni vse. V ZDA je treba na primer investirati 40.000 dolarjev za povečanje proizvodnje surove nafte za en odstotek, v Venezueli je treba investirati 15.000 dolarjev, na Srednjem vzhodu povprečno 3000 dolarjev. V Kuwaitu pa manj kot 2000 dolarjev. Nafta v Kuwaitu leži namreč precej blizu površini in še to je važno: medtem ko v ZDA postane samo ena izmed sto vrtn komercialno uporabni vrelce, je ta odnos na Srednjem vzhodu povprečno ena proti pet, v Kuwaitu pa ena proti ena. Prisk je tako velik, da nafte ni treba črpati, po kakovosti in količini pa je Kuwait glede na svojo velikost prvi na

svetu. Glavno naravno polje leži, samo nekaj kilometrov od morja na rahli vzpetini, tako da nafta pod naravnim pritiskom odteka po orjaških naftovodih naravnost do morja in velikanskih pomolov, kjer lahko pristajajo največji tankerji (ladje cisterne). Naposled ima Kuwait največje rezerve nafte na svetu: kakih 23 odstotkov vseh ugotovljenih svetovnih rezerv.

KUWAIT

Za Britanijo je Kuwait življenjskega pomena, saj proizvaja 50 odstotkov surove nafte, ki jo Velika Britanija uvaža. Polovico delnice v Kuwait Oil Company ima britanska petrolejska družba British Petroleum, medtem ko ima drugo polovico ameriška družba US Gulf Oil.

Razmere v Kuwaitu pa so še vedno: ustave ni nobene in poglavar države šejk Salem el Sabah neomejeno razpolaga z dohodki od nafte. Člani njegove družine so ministri in vodilni ljudje v državi, kjer se za moderni palačami s klimatičnimi napravami, lesketajočimi se cviličini in plavalnimi bazeni skrivajo revščina, boleznin in nepismenost.

Težko je reči, česa se Britanci najbolj bojijo: ali nadaljevanje sedanega feudalizma v Kuwaitu, ki utegne kaj kmalu povzročiti eksplozijo kot v Iraku, ali naprednejši sil — ki jih je tudi tukaj čutili. Sicer je res, da bo Kuwait še nadalje prodajal Veliki Britaniji nafto.

O obrtništvu v okraju

Obrt novomeškega okraja poslega daleč nazaj. Vsi kraji na področju današnjega okraja so bili že zelo zgodaj naseljeni. Obižništvo zasledimo v davni davnosti v dolini Krke, Temeničice in Mirne, torej med Gorjanci in Savo. Tudi v dobi fevdalcev je bila obrt na Dolenjskem močno razvita. Največji razvoj je dosegla pač v Novem mestu, potem ko je naselje na strmih griču nad Krko dobilo naziv mesta in obilo pravice. Po ustanovitvi mesta (1865) so prebivalci pričeli klicati v mesto

razne rokodelce, zlasti iz obrtniških krajev, in tako se je obrt v mestu vedno močneje razraščal in se širil tudi na podeželje.

Polosaj obrtnišтва se je močno izpreminjal, svojega značaja pa le ni izgubil. Tudi današnja naraščajoča industrializacija ne more negativno vplivati na obrt, marveč jo bo le preobrazil in izpopolnil.

Razvoj mehanizacije in tehnične narekuje precej drugačen sistem dela tudi v obrti in sile ko prej bodo nekatere obrtne

stroke popolnoma prenehale. To se dejansko že pojavlja. Njih doseganja vloga bo prežvela industrija, vloga obrti pa zato ne bo prav nič manjša. Odpadlo bo le, kar se je v dolgih stoletjih in desetletjih preživelo in izrodilo.

Značaj stalnosti pa ima vsekakor uslužnostna obrt, ki seveda prav tako kot proizvodna zahteva strokovno sposobnost tistega, ki jo opravlja. Iz zahtev časa so nastale razen zasebnih tudi obrtne delavnice socialističnega sektorja, kar je nekaj povsem novega in čemur se je vsa obrtniška dejavnost prilagodila.

Ce presodimo obrtniško dejavnost našega okraja, moramo omeniti, da nas razvojna pot obrtnišтва ne zadovoljuje popolnoma. Mnogo zasebnih obrtnih delavnic, pa tudi delavnice družbenega sektorja je že prenehalo, mnoge pa ne kažejo nobenega napredka. Nekatere obrtne panoge že skoro izumirajo, čeprav njih vloga še davnino ni končana (lončarstvo, delno kolarstvo). Takim obrtom je treba zagotoviti nadaljnji razvoj, čeprav se bo morala sistem njihovega dela spremeniti. Z razvojem celotnega gospodarstva se bodo povečale tudi

potrebe po obrtnih storitvah. Analiza dosedanjega stanja kaže, da je treba mrežo obrtnih delavnic kakor tudi število zaposlene delovne sile precej dvigniti. Zaradi neorazmerja med kapacitetami in potrebami, bo treba v naslednjih letih misliti razen rednega povečanja in razširitve mreže delavnic, ki jih bo zahteval nadaljnji razvoj gospodarstva, tudi na ustanovitve novih obrtnih obratovnic. Vsako nadaljnje zaostajanje v izgradnji postane lahko zelo resna ovira za hitrejši dvig življenjske ravni delavcev in uslužbencev. (Nadaljevanje prihodnjic)

RAZPIS

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij Zgodarske lesne poslovne veze Novo mesto razpisuje naslednja delovna mesta:

1. likvidatorja skladišč,
2. vodje zbirnih skladišč

za Novo mesto, Str. Crnomelj in Trebnje.

Pogoji za službo pod 1.: srednja ali nižja strokovna izobrazba s prakso v komercialno — računski stroki; pod 2.: srednja strokovna izobrazba (lesni tehnik) ali nižja strokovna izobrazba s prakso v lesni trgovini.

Ponudbe pošljite do vključno 16. avgusta 1958 na tajništvo podjetja. — Nastop službe takoj! Plača po tarifnem pravilniku.

G. P.

RAZPIS

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju »KRKA«, tovarna zdravil, Novo mesto, razpisuje delovno mesto

šefa računovodstva

Pogoj: ekonomska fakulteta ali srednja strokovna izobrazba z večletno prakso v finančnem poslovanju. — Plača po tarifnem pravilniku in dogovoru. Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom pošljite na upravo podjetja.

TRGOVSKO IN PREDELOVALNO PODJETJE

»Žito«

LJUBLJANA

obvešča vse svoje odjemalce, da ima v svojem na novo ustanovljenem skladišču v Novem mestu na razpolago vse vrste kvalitetnih mok, kakor tudi ostalih mlevskih izdelkov in žit po solidnih cenah. Naročila sprejema skladišče Novo mesto, Nad mlino 5, telefon 196 ali Straža. Silos, telefon 8.

Po želji kupca dostavljamo blago franco njegovo skladišče v najkrajšem času in po najnižjih cenah.

Cetrti mednarodni sejem vina

Od 28. avgusta do 7. septembra bo v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču 4. mednarodni sejem vina. Sejem sodi med najpomembnejše gospodarske prireditve te vrste v Evropi. Dosele se je zanj prijavilo že 14 dežel, med njimi Italija, Švica, Sovjetska zveza, ZDA, Francija, Švica in druge. Z vseh kontinentov so doslej že poslali nad 300 vzorcev najboljših vin.

NAŠ OBISK

Pol stoletja

je plantar Otmarska le iz Novega mesta, saj je član PD Novo mesto že od leta 1908.

»Leta 1907 sem maturiral, naslednje leto pa sem kot študent postal član PD Novo mesto. Deset let, ko je društvu predsedoval pokojni profesor geolog Ferdo Seidel, sem bil tajnik društva. Takrat ko smo študentje pričeli hoditi na Gorjance, ki so nas zamikali ko smo brali Trdinova dela, ni stala na Gorjancih še nobena koča. Le stara mežnarjara in cerkev Sv. Miklavža sta bili. V slabem vremenu smo prenočevali v zaslonu preurejenem

času in vsakem vremenu, tudi ponoči.

Sedanji lastnik zavetišča pri Miklavžu, Nace Hudoklin, je pričel počasi preidavati prostored pri Miklavžu. Kmalu nato je Planinski društvo začelo graditi prvotno leseno kočo pri Gosposidični, tam, kjer stoji zdaj Paderšičev dom. Dela je vodil učitelj Lojze Ivanetič s štirimi zidarji iz Semiča. Zgradili so baze in leseno kočo ter obzidal izvirke Gosposidične. To je bilo nekako 1925. ali 1926. leta. Takoj nato smo začeli markirati poti na Gorjance. Po markatorjih so dobile nekatere tudi ime: Kosova čez Gaberje. Lilijeva pot čez Košenice in Skaletova pot od Gosposidične do Jere.

V zgodovino spadajo tudi razni za tisti čas pomembni datumi, kot preimenovanje Jere v Trdinov vrh 15. avgusta 1923, odkritje spominke plošče Janezu Trdinu pri Cimermančiču (današnji Badovinac) 5. junija 1921 in tudi razgledni stolp na Trdinovem vrhu, ki ga je postavila avstrijska vojska in je takrat mnogo pomembni, danes pa je na žalost porušen.

Kljub temu, da sem že v letih, grem le vedno, če le utegnem, na Gorjance. Markacij se ni bilo in tudi košenje je bilo manj kot danes. Edina tehnična novost na Gorjancih je bila tisti čas za Kravčim Kamnom in Jero do »holcplaca« speljana gozdna železnica in tovarna z visokim, daleč vidnim dimnikom. Studente smo hodili na Gorjance ob vsakem

hlevu mežnarjare, sicer smo pa satorili ob ognju. Markacij se ni bilo in tudi košenje je bilo manj kot danes. Edina tehnična novost na Gorjancih je bila tisti čas za Kravčim Kamnom in Jero do »holcplaca« speljana gozdna železnica in tovarna z visokim, daleč vidnim dimnikom. Studente smo hodili na Gorjance ob vsakem

Notranjepolitični tedenski pregled

GOSPODARSKI UKREPI

Zbranih je nekaj podatkov, ki vsekakor kažejo, kako smo gospodarili v prvem polletju. Predvsem se nam zdi potrebno zapisati nekaj več o izvozu. Doseženi uspehi kažejo, da homo do konca leta predvideni načrt uresničili in izvozili za 141 milijard dinarjev blaga. Izvoz naj bi se v letošnjem letu povečal za 18% v primerjavi z lanskim letom. Teh 18% pa pomeni za 14 milijard dinarjev blaga. Do poljetja smo prodali v tujino za 61 milijard 700 milijonov dinarjev proizvodov, to je za okoli 10 milijard dinarjev več kot v lanskem prvem polletju. Letošnjega načrta za izvoz sicer nismo dosegli, toda zaostanek, ki znaša 9 milijard, bomo v drugem polletju prav gotovo dohiteli, saj je izvoz vsako leto napredoval najhitreje prav v zadnjih mesecih leta. Doseženi izvoz je vsekakor dokaz, da se naše gospodarstvo razvija zelo uspešno, saj je zaradi krize, ki vlada v zahodnih deželah, blago težje prodati, pa tudi cene so za nekatere proizvode znatno nižje. Omeniti je treba, da smo dosegli tako velik izvoz zlasti zaradi tega, ker smo letos prodali veliko več kmetijskih pridelkov. Zaradi lanske dobre letine smo prodali do sedaj že 700.000 ton koruze in to je največ prispevalo k temu, da je kmetištvo prodalo v prvem polletju za 43 milijard dinarjev proizvodov. To je sicer razveseljujoče, ne moremo pa biti zadovoljni z dokaj majhnim izvozom nekaterih industrijskih izdelkov, zlasti strojev. Le-teh bi lahko z malo večjim pri-

zadevanjem prodali precej več kot do sedaj.

O tem, da se je gospodarska dejavnost že v prvem polletju zelo razmahala, govore tudi podatki o investicijah v prvi polovici leta. Za gradnjo novih objektov, za nakup strojev itd., smo porabili v šestih mesecih 206 milijard dinarjev, to je za okoli 12% več kot lani v istem času. Iz pregleda, za kaj so bila porabljena ta velika sredstva, sledi, da gradimo sicer manj novih tovarn, zato pa toliko več stanovanj, bolnišnic, novih trgovin, mnoga mesta urejajo lokalni promet itd. Letos so se močno povečala sredstva, s katerimi razpolagajo gospodarske organizacije. Tovarne so dale za investicije 24% več denarja kot lani v istem času. Tudi investicije v kmetištvo naglo uresničujemo. Do 1. julija je bilo porabljenih že 60% sredstev, ki smo jih v začetku leta namenili za to važno gospodarsko dejavnost.

Tako velike investicije v prvem polletju so bile možne tudi zato, ker se uspešno razvija industrijska proizvodnja. V večini republik so znatno presegli predvidene letne načrte. Tudi v Sloveniji smo do poljetja povečali industrijsko proizvodnjo za 8%. Toda za prav toliko se je povečalo tudi število zaposlenih. Zato nas nekoliko skrbi, če ni morda zaradi tega premalo napredovala proizvodnost dela. Vsi naši načrti, predvsem pa tisti, ki predvidevajo, da se bo povečala življenjska raven spo-

stlenih, pa počivajo prav na povečani proizvodnosti, na večjem učinku vsakega posameznega proizvajalca. Tako nam za drugo polletje ostane naloga: boriti se za večjo produktivnost, za boljše izkoriščanje strojev in za večjo kakovost proizvodov.

Se beseda o letošnji letini. Kljub temu, da z vremenom nismo bili zadovoljni, saj je bila v maju pa tudi v juniju precejšnja suša in so nekateri napovedovali slabo letino, so doseženi donosi pri žitaricah nadvse razveseljujoči. Dosegli smo nadpovprečno proizvodnjo, ki je istočasno tudi večja, kot smo računali v gospodarskem načrtu. Po prvih ocenah smo pridelali 2.930.000 ton krmnih žit. Letošnja letina kaže, da italijanska pšenica povsem odgovarja našim vremenskim prilikam. Kljub slabim vremenskim pogojem se gibljejo donosi italijanske pšenice med 35 in 70 metriskimi stotli. V Vinkovcih na primer pa so na manjših parcelah pridelali celo 91 metriskih stotov. Lansko leto so pridelala posestva 24 metriskih stotov žita na hektar. Zadruga, ki so že organizirale sodelovanje, so pridelale povprečno 22 mts, medtem ko so posamezni pridelovalci pridelali 15 mts pšenice na hektar. Prve ocene v letošnjem letu kažejo, da bodo razlike med posevki, kooperacijami in posamezniki letos najmanj za dva čez ne celo tri metrske stote večje. To dokazuje, da je sodobna agrotehnikna koristna še zlasti takrat, kadar vremenske prilike niso najboljše. Prav to dokazuje, da lahko kmetovalci v kooperaciji pridelajo precej več kot posamezniki. In končno še to, da je letošnja žetev potekala boljše kot kdajkoli poprej. Na poljih je bilo letos okoli 500 novih kombajnov,

V Sevnici: kot drugod

Odlikovani borci in aktivisti

ZAMENA

(Prenos s 1. strani)
Pomembna je Mizararska produkcijska zadruga Sevnica, s 100 kvalificirani delavci, ki dela le najboljše vrste pohištva. Danes imajo novo sodobno tovarniško poslopje, ki so ga zgradili z lastnimi sredstvi, pred leti pa je 3 emonstav, ustanovitelj je zadruga, priložni delati v kletni delavnici. Tekstilna konfekcija »Lisca« izdeluje kravate in fino žensko perilo. Na postaji v Sevnici gradijo novo poslopje. Zaradi dobre kakovosti, so njihovi izdelki povsod zelo iskani.

KMETIJSTVO
je za občino pomembna gospodarstvena veja. Pogodbeno sodelovanje kmeta z zadrugo počasi ujavimo. Uporaba umetnih gnojil se je močno dvignila. Stroja na obdelava zemlje je težko vprašanje, ker je večina obdelovalnih površin v hribovitih področjih. Kmetijske zadruge so se kot operativni uresničevalci kmetijskega načrta deloma že uveljavile.

Kmetijsko gospodarstvo Sevnice je uredilo 14 hektarski plantažni nasad nizkodebelnih jablan, ki je star tri in štiri leta. Letos pričakujemo prvo letino.

TRGOVINA
je zelo razvita. Imamo dve trgovski podjetji: Splošno trgov-

sko podjetje Sevnica in Trgovsko podjetje »Sloga«, ki je bilo pred nedavnim osnovano in je prevzelo trgovske poslovavnice Kmetijske zadruge Sevnica. Zadruge Sentaž, Tržiče in Studence bodo prenehale trgovati s prvim januarjem prihodnjega leta. Naša trgovina oskrbuje tudi mokronoško in radeško področje. Splošno trgovsko podjetje gradi pri železniški postaji novo poslopje s trgovskimi lokali in 13 stanovanji.

SOLSTVO
bremeni 50% našega proračuna (56 milijonov od stovajsetih). Na področju občine je 19 šol, od tega dve osemletni: ena v Sevnici in ena v Tržiču, 17 pa je osnovnih šol. Vse šolske stavbe so v zelo slabem stanju. V treh krajih so poslopja za pouk neprimerna, saj so v privatnih hišah. Letos gradimo novo šolo v Sentažu. Pet učiteljskih mest je izpraznjenih in se bomo morali potruditi za učne moči.

TURIZEM
je bil včasih na našem območju mnogo bolj razvit kot je danes. Posebno Zagrebčanji so radi prihajali v Sevnico, od koder so hodili na Lisco ter na dalje in krajše izlete v okolico, polno lepših razglednih točk in zelenila. Odkar sta bili v nesreči leta 1945 razdejani lepo

urejeni hotelski poslopja s tujskimi sobami pri železniški postaji, si turizem ne more opomoči. Tujskih sob ni, sredstev za novogradnje pa nikakor ne moremo najti. Najpomembnejša turistična točka je znani planinski dom na Lisci, ki je dobro obiskani.

KOMUNALA
je težko vprašanje. Lani smo elektrificirali mnogo vasi, vendar elektrifikacija še ni zaključena, ker ni razpoložljivih sredstev. Asanirali smo že mnogo vodnjakov in nameravamo to pomembno delo uresničevati tudi v bodoče. Večja finančna sredstva niso potrebna, ker kmetije radi prispevajo potrebni gradbeni material in pomagajo z delom ter vožnjami.

Kupili smo tri nove električne črpalke za črpanje vode iz novega stalnega zajetja. Čaka nas še razširitev vodovodnega omrežja in tudi dva nova zbiralnika bomo morali zgraditi. Da bi se rešili nadležnega prahu, nameravamo asfaltirati cesto skozi Sevnico. V Krmelju popravljamo vodovod in gradimo nov zdravstveni dom.

Kakor povsod je tudi pri nas stanovanjsko vprašanje zelo pereče. Občina je dosedaj zgradila dve devetstanovanjski zgradbi, eno devetstanovanjsko Jugotaniin, 13-stanovanjsko pa, kot sem že omenil, gradi Splošno trgovsko podjetje Sevnica. Stanovanjske zadruge doslej še nismo ustanovili.

Miloš Jakopec

Važno za kmetijstvo

Na podlagi 29. člena temeljnega zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Uradni list FLRJ št. 26-54), v zvezi s 7. točko 43. člena zveznega zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ št. 52-54-57), je občinski ljudski odbor Novo mesto na ločenih sejah občinskega zbora in zbora proizvajalcev 10. julija 1954 sprejel

ODREDBO

o skupnem zatiranju rastlinskih bolezni, škodljivcev in plevelov.

1. člen
Zaradi intenzivnejšega in bolj uspešnejšega zatiranja kolonizacijskega hrošča, ameriškega kaparja, čepčevega kaparja, rdečega pajka, jabolčnega zavijača, koruznega molja, škripiča, krompirjeve plesni, osata in predenice na območju občine Novo mesto, se odreja skupno zatiranje teh rastlinskih bolezni, škodljivcev in plevelov.

2. člen
Skupno zatiranje rastlinskih bolezni, škodljivcev in plevelov iz 1. člena te odredbe organizirajo in izvajajo na svojem območju splošne kmetijske zadruge ob sodelovanju lastnikov, posestnikov oziroma uporabnikov (v nadaljnjem besedilu: lastnikov-kmetijskih zemljišč ter na njihov račun.

3. člen
Kakšne varnostne ukrepe za zatiranje posameznih rastlinskih bolezni, škodljivcev in plevelov so dolžne izvršiti kmetijske zadruge oziroma lastniki kmetijskih zemljišč, ter kdaj, kje in kako naj se ti ukrepi opravijo, določijo za kmetijstvo pristojni upravni organ občinskega ljudskega zbora Novo mesto.

4. člen
Za kmetijstvo pristojni upravni organ občinskega ljudskega zbora Novo mesto določijo po zaščitanju kmetijske zadruge tudi področja, na katerih morajo izvajati varstvene ukrepe lastniki sami.

5. člen
Za storitve opravljene po 2. členu, zaračunava kmetijska zadruga posameznim lastnikom zemljišč nabavno vrednost kemikalnih sredstev in delanske stroške storitve s stroji (delovna sila, gorivo, amortizacija, vzdržilni stroški).

6. člen
Ce lastniki na območju, za katero je določil pristojni upravni organ občinskega ljudskega zbora Novo mesto, da morajo lastniki sami izvršiti varstvene ukrepe, teh ne storijo ali ne storijo v pravem času ali ne na pravičen način, je dolžan izvršiti te varstvene ukrepe kmetijska zadruga na njihov račun. V takem primeru lahko zaračunava kmetijska zadruga tem lastnikom polno ekonomsko ceno.

7. člen
Opravljanje varstvenih ukrepov po tej odredbi nadzoruje za kmetijstvo pristojni upravni organ občinskega ljudskega zbora. Ta organ vodi o izvrševanju teh ukrepov tudi posebno evidenco.

V ponedeljek, 21. julija je v sejni dvorani OLO Novo mesto predsednik občinskega odbora ZB tovariš Brane Suhli podelil razna odlikovanja za zasluge v narodnoosvobodilni borbi 42 odlikovancem, bivšim partizanom in aktivistom. Navzočim je toplo čestital z željo, da bi nekdanji borbeni polet nadaljevali za lastno srečo in blaginjo bodočih rodov. Nato je pozval odlikovance naj sodelujejo z zgodovinsko sekcijo pri Zvezji borcev Novo mesto, da ne bi spomni na borbe in važne dogodke iz časov naše revolucije utonili v pozabo.

Odlikovanja so prejeli: Po dve odlikovanji (Red za hrabrost in Red zasluge za narod III. stopnje) sta prejela Janez Orehek iz Mirne peči in Gregor Rajer iz Velikih Brusnic; medaljo za hrabrost in Red zasluge za narod III. stopnje Jože Gregorčič iz Dol. Kronovega in Franc Cvenkel iz Podbrezja, Red hrabrosti in Red bratstva in enotnosti II. stopnje Franc Brulc iz Velikih Brusnic.

Red bratstva in enotnosti II. stopnje sta prejela: Jože Kolenc iz Novega mesta in Ludvik Rifej iz Harienje vasi.

Red zasluge za narod III. stopnje so prejeli: Marija Moro iz Novega mesta, Ema Musar iz Novega mesta, Alojz Ogulin iz Mirne peči, Jože Pahulja iz Otočca, Leopold Rapuš iz Češnjic, Jože Ržen iz Novega mesta, Rudolf Simončič iz Novega mesta, Alojz Mrgole iz Družinske vasi in Milica Sali iz Novega mesta.

Red za hrabrost so prejeli: Milka Banovec iz Novega mesta, Jože Cunk iz Gaberja, Jože Gazvoda iz Gaberja, Franc Jarc iz Velikih Brusnic, Miha Jerman iz Gor. Grčevja, Stanko Medved iz Češnjic, Vinko Stih iz Gotne vasi, Franc Zalatelj iz Novega mesta in Vlado Mali iz Novega mesta.

Medaljo zasluge za narod so prejeli: Slavko Bele iz Novega mesta, Marija Hočevar iz Gorenje vasi, Metod Krnc iz Vinc pri Smarjeti, Marija Luzar iz Gaberja, Marija Potokar iz Zabe vasi, Milka Virček iz Novega mesta, Marija Kukman iz Gradnje in Alojz Kopina iz Družinske vasi.

Medaljo za hrabrost so prejeli: Anton Barborič iz Gorenje vasi, Franc Boltez iz Gaberja, Ivan Erkte iz Srednjega Grčevja, Stane Illovar iz Novega mesta, Janez Klemenčič iz Zdinje vasi, Anton Kraševac iz Jelš ter Ivan Drganec in Franc Stiglic iz Novega mesta.

Z redom Partizanske zvezde III. stopnje j. bil odlikovan Franc Križman iz Novega mesta. Občinski odbor ZB je nato povabil odlikovance na skromno pogostitev.

7. člen
Za kršitev predpisov iz 1., 2. in 3. člena te odredbe se uporabljajo določbe 3. točke 58. člena, 6. 7. točke 59. člena ter 49. člena temeljnega zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci.

Ta odredba začne veljati osem dni po objavi v Uradnem vestniku okraja Novo mesto.
Številka: 04-8-3053-2
Datum: 10-VII-1954

Predsednik občinskega ljudskega odbora
Maks Vala, l.r.

Zelezniške postaje so polne vagonov popisane z gesli, okrašenimi z že uvelim zelenjem. »Ho-ruk!« odmeva po zraku. Povsod veseli vršč, razrajeni mladi obrazi, od sonca ožgana telesa, v očeh skoraj več svetlobe kot med nebom in zemljo.

»Kdo ste vi?« vprašuje iz kompozicije nekdo od prihajajočih prek tira. Tam je vlak z brigadirji, ki so v delovnih oblekah. Njihovi obrazi so bolj ožgani od sonca kakor pri doščilih. Na prsih se svetlikajo značke avto ceste in tudi udarniške niso redke.

»Ko smo mi?« vpraša začudeno mlad fant. »Pa mi smo triput udarna brigada iz Tuzle!« Mlada prsa so se mu pri tem ponosno napela. Nenadoma vlak potegne. Veseli »horuk!«, pomešan s klici »držite se, drugoviti!« živahno mahanje rok napolni ozračje. Pesem mladih graditeljev, ki domi iz gri, se zazdi kakor spremilja-va velikega orkestra.

To so bili vsakdanji prizori zadnjih dni julija, ko je odšlo 133 brigad juljske izmene in prišlo 148 novih. Približno 18.000 starih graditeljev je zamenjalo enako številno novih. Odkar so pričeli graditi avto ceste, je zdaj prvič, da so odšle vse stare brigade in jih zamenjale nove.

Po cestah vzdolj trase so drsele kolone kamionov in avtobusov, ki so odvažali in pripeljavali brigadirje. 28. julija je odšlo 33 brigad, prispelo po 4 nove; 29. julija je odšlo 68 brigad in prispelo 37 novih; 30. julija je odšlo 34 brigad in prišlo 56 novih, 31. julija: odšlo 18, prispelo pa 61 novih brigad. Povprečno torej skoraj 10.000 ljudi na dan, ki so prišli na ceste ali se vrnil domov.

Osnovna naloga je bila pripeljati brigadirje od naselij do železniških postaj in nove s postaj do naselij. Ves prevojni park podjetja »Gorjanci« iz Novega mesta je opravljal to nalogo. Težko vprašanje je bil kruh. Brigade so povprečno dva dni na poti domov. Treba jih je bilo oskrbeti s suho hrano in s kruhom. Naloga je bila izvršena. Delno so si pomagali z dovozom kruha iz Ljubljane, toda le dva dni.

Tudi zdravstvena služba je izpolnila veliko nalogo. Vse barake so zaprčili z »DDT-jem« takoj ko so jih stare brigade zapustile. Vse došle brigadirje so zaprčili in jih hkrati zdravniško pregledali. V enem dopoldnevu so prenesli šotore z vso opremo iz naselij Draga in Kronovo v naselji Domasovec in Rakitje, ker bo tam zdaj več brigadirjev.

V Veliki Peči pri Medvedjem blizu Korentič je zraslo novo naselje za 2 brigadi, ki sodelujeta pri asfaltiranju.

Obleka, čevlji, hrana in vse ostalo je bilo pripravljeno že prej. 91 brigad srednješolske in študentske mladine ter 57 brigad kmečke in delavske mladine je zavihetelo krampe in lopate. Spočita mlada telesa so se zagrizla v useke in nasipe. Posamezna naselja, ki so bila po nekaj ur prazna, kakor izumrla, so se vnovič napolnila z graditelji.

Spet odmeva v sončnem ozračju vesela pesem. Nove zastave svežih barv ponosno piapolajo po gradbiščih. Cesta pa iz dneva v dan bolj dobira svojo končno podobo...

kem; svetlim prostorom, kjer so delali tehnik, monterji, mehaniki, instalaterji, vsi z enim samim ciljem, da čimprej usposobijo stroje, te genialne pridobitve moderne tehnike, za delo, ki naj da ljudem kruha, hkrati pa dvigne naš skupni narodni dohodek.

»Za zdaj okoli sto dvajset. Delo bo namreč močno mehansirano in bo en delavec stregel tudi več strojem.«
Spet smo se ozrli po širo-

Podoba trgovine

je izložba, hkrati pa je tudi zrcalo in duštrije, ki v lepo urejeni izložbi lahko manifestira svojo proizvodnjo in napredek. V Novem mestu smo imeli žal doslej slaba zrcala te vrste.

Okrajna trgovinska zbornica je že več let skušala dobiti stalnega aranzerja, pa ni bilo ne delavnice ne stanovanja. Nato so skušali privediti tečaj. Tudi ta je iz meseca v mesec propadel, ker ni bilo enkrat prostorov, drugič pa so bili spet aranzjerji zadržani. Tak tečaj je svetoval tov. Stane Mešnar, častni predsednik Društva slovenskih aranzjerjev. Končno je bilo vse pripravljeno in 6. do 27. julija 1954 16 tečajnikov iz raznih trgovin obiskovalo aranzjerji tečaj v Novem mestu. Tovariš Mešnar v tem tečaju vodil, teoretični del je predaval prof. Leopold Kerne, trije aranzjerji praktiki pa so tečajnike seznanjali z ureditvijo izložb vseh strok trgovine na drobno. Na tečaju žal ni bila zastopana trgovina iz Mokolca in duštrije, ki v lepo urejeni izložbi lahko manifestira svojo proizvodnjo in napredek. V Novem mestu smo imeli žal doslej slaba zrcala te vrste. Okrajna trgovinska zbornica je že več let skušala dobiti stalnega aranzerja, pa ni bilo ne delavnice ne stanovanja. Nato so skušali privediti tečaj. Tudi ta je iz meseca v mesec propadel, ker ni bilo enkrat prostorov, drugič pa so bili spet aranzjerji zadržani. Tak tečaj je svetoval tov. Stane Mešnar, častni predsednik Društva slovenskih aranzjerjev. Končno je bilo vse pripravljeno in 6. do 27. julija 1954 16 tečajnikov iz raznih trgovin obiskovalo aranzjerji tečaj v Novem mestu. Tovariš Mešnar v tem tečaju vodil, teoretični del je predaval prof. Leopold Kerne, trije aranzjerji praktiki pa so tečajnike seznanjali z ureditvijo izložb vseh strok trgovine na drobno. Na tečaju žal ni bila zastopana trgovina iz Mokolca in duštrije, ki v lepo urejeni izložbi lahko manifestira svojo proizvodnjo in napredek. V Novem mestu smo imeli žal doslej slaba zrcala te vrste.

Pogled na Sevnico in sevniški grad; ob Savi teče cesta in železnica Zidani most—Zagreb

Prej 7, zdaj 31 komunistov

V III. novomeški mladinski delovni brigadi »Dušan Jereb-Stefan«

Slovesno je bilo v mladinskih naselju »Jože Vlahovič« 22. julija — na Dan vstaje slovenskega naroda. Za III. Novomeško brigado »Dušan Jereb-Stefan« je pa bil to še prav poseben praznik, na katerega se je brigada pripravljala že ves mesec. Priprave so potekale v povečani aktivnosti na vseh področjih. Grafi-

kon delovnega učinka se je vzpenjal v visoko številko — povprečno nad 200%. Brigada je bila v tem času trikrat udarna in enkrat še posebej pohvaljena. Podoben uspeh je dosegla v političnem in kulturno-zabavnem življenju. Brigadirji so redno obiskovali vsa predavanja, tako strokovna, na primer iz kmetijstva, ali pa politična: program ZKJ in obdelava materiala VII. kongresa ZKJ.

Aktivni komunisti Novomeške brigade je živahno sodeloval v vsej dejavnosti in bil stalno povezan z vsemi brigadirji. Ti stalni stiki in skupno delo je rodilo prav lepe uspehe. Na temelju njihovega prejšnjega udeleževanja in njihove prizadevnosti sedaj na delovni akciji, je bilo 24 mladincev predlaganih za sprejem v ZKJ. — Predlog za skupni sprejem v ZKJ je bil poslan okrajnemu komiteju ZKJ v Novem mestu in komite je predlog osvojil.

Brž ko se je zvedelo, da je predlog sprejet, se je začela v brigadi še bolj spontan delavnost. 22. julij je brigada dočkala še s prav posebnim veseljem. Ta dan, popoldne ob 15. uri, je imela brigada partijski sestanek, ki ga je začel sekretar aktivna Alojz Klemenčič z besedami:

»Mi gradimo avto cesto, avto ceste gradi nas!«

Tone Lavriha

Sprejemu so prisostvovali tovariši iz okrajnega komiteja ZKS Novo mesto in delegati iz brigad. Na sestanku je spregovoril tudi Jože Plavec, član okrajnega komiteja ZKJ.

Slovesnost je bila izredno prišrna. Mladinci so radostno razburjeni, nekateri celo s solzami v očeh, sprejeli svoje partijske knjižice.

Tako je aktiv komunistov III. Novomeške brigade od prejšnjih sedem članov narasel na 31 članov, v veselje in ponos vsem mladincem prizadevnih in poštenih Novomeških brigad, ki tako res ni gradila samo avto ceste, ampak tudi sebe.

A. Marjanovič

Čez dober mesec bodo stekli stroji v metliški predilnici

Blizu metliške železniške postaje je pred leti, zraslo svetlo, dokaj veliko tovarniško poslopje. Bilo je sprva namenjeno za Belokranjsko trikotno industrijo »Beti«, kasnejši računi pa so pokazali, da je za Metliko in Belo krajino veliko ugodnejše, če »Beti« poiščejo v mestu druge prostore, novo stavbo pa prepustijo »Novoteksu« iz Novega mesta, ki naj bi v njej uredil predilnico česane volne. Ta zamisel je tudi obveljala in v začetku letošnjega maja so prišli iz italijanske Imole prvi stroji in z njimi vred tudi dva italijanska monterja, ki sta s pomočjo domačih mehanikov v novi predilnici pričela montirati prstančne in sukalne stroje. Dober mesec kasneje je prišla tudi velika pošiljka strojev za predilnico, z njimi pa sta prispela še dva italijanska strojkovnjaka.

V novem metliškem obratu »Novoteksa« smo pred kratkim obiskali obratovodjo, tekstilnega tehnika Andreja Smuka z željo, da nam pove, kako napreduje delo in kdaj bodo v tovarni stekli novi stroji. Našli smo ga v predpredit-

nici, velik stekleni dvorani, kjer so domači in tuji strojkovnjaki pravkar sestavljali dolgi reduser. Mnoviča valjev, tulcev, vzvodov, vijakov... in sredi vsega spretno roke monterjev in mehanikov.

»Hiteti moramo,« je rekel tovariš Smuk. »Vsak dan delamo tudi čez delovni čas, če hočemo, da bodo stroji čimprej v pogonu. Kot vidite, se montaža v predilnici, za katero smo dobili prve stroje firme »Cognac« že 10. maja, počasi bližja h koncu. Stroje za predilnico smo dobili šele 23. junija, vendar upamo, da bo tudi ta montaža izvršena do konca avgusta. Medtem bo vzidana tudi električna napeljava in postavljene bodo klimatske naprave, nakar bo po tleh na grobi beton položen še kilolitni tlak.«

»Kaj pa s surovino? Od kje jo boste dobili?«

»Česanec bo v glavnem uvožen. Letno bomo predelali približno 400 ton volnene česane preje, od katere bomo nekako petino porabili doma, ostalo pa bomo prodali drugim domačim tekstilnim tovarnam. Izdelovali bomo tudi triko prejo in z

njo zalagali med drugimi tudi metliško »Beti«, ki bo odslej predelovalni material imela tako rekoč doma.«

»Kako pa je z barvanjem česane volne? Ali je predvidena v Metliki tudi barvarna?«

»Za zdaj ne. Volno bodo barvali v novomeškem »Novoteksu«, kjer bodo opravili tudi drugo česanje po pranju. Volna bo prišla v zalogih v Metliki, nadaljnje delo pa bodo opravili naši melanzerji, reduserji, pindrafterji, gilboxi, prstančevji stroji, dublirke, sukalni in kriznonaviljalni stroji.«

Gledali smo manjše in večje, do dvajset metrov dolge stroje, od katerih so nekateri že popolnoma sestavljeni in čakajo na denimaj ponjavami — da jih delovne roke poženejo v tek.

»Upamo,« pravi spet tehnik tov. Smuk, da bodo stroji stekli vsaj v začetku septembra. Mogoče tudi nekoliko prej. Manjka nam še nekaj strojev, ki nam jih mora v kratkem nabaviti italijanska tovarna. V Novem mestu pa tudi že čakajo na prevoz v Metliko laboratorijski aparati za preiz-

OGLEDALO

POCENI NEUMNOST
»Oblast je postala megla, ki povzroča rdeči vžig, da bi zatrla šmarcnico.« Tako govori okoli Birčne vasi in Vrhnih sel. Govorica je nastala v okolici Birčne vasi »strokovnjake«, ki so to vest pričeli širiti, pa bo povabil na razgovor sodnik za prekrške.

Pravo strokovno razlago, kaj je vzrok rdečega vžiga (ali »paleža« kot pravimo po domače), pa bodo kmetovalci našli v današnji številki pod naslovom: VINOGRADNIKI.

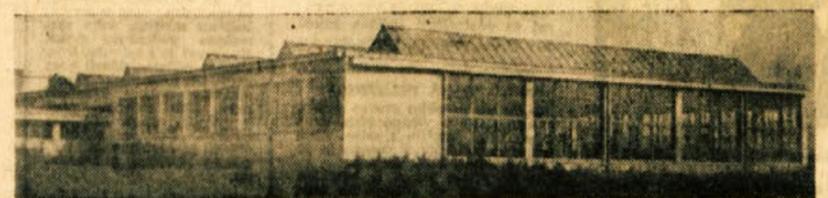
ZAKAJ ME NI V VOLILNEM IMENIKU

Marsikdo ogorčeno vprašuje, ko je na voličnu ugotovil, da ne more voliti, ker ni vpisan. Večinoma so krivi državljani sami; kadar se selijo, ne prijavijo pravčasno spremembe naslova matičnem uradu. Naj omenimo, da je v novem bloku na Znančevih njivah v Novem mestu od 24 strank le

dvajseto prijavila spremembo bivalička, razen tega pa so stanovalci (ki imajo volilno pravico seveda) v nedeljo volili novega predstavnika v občinski ljudski odbor. In še to: uslužbenko ObLO, ki je 22. julija vse stranke obiskala, da bi jim kljub njihovim malomarnosti bilo omogočeno voliti, so marsikje zelo grobo sprejeli.

GLEJ GA, TUDI V NEDELJO DELA...

Verjetno pomlali vsakdo na dan počitka, ko v jutranjih urah vidi direktorja tega ali onega podjetja, ko se pelje v praznem avtomobilu iz mesta. Če bi pa imel možnost popeljati se za avtom, bi v predmestju — tam kje pri Veterinarski ambulanti ali pa malo ven iz Zabe vasi — lahko videl družino, ki se nalaga v avto in z »delavnim« direktorjem odpelje »na boljše«. Pomagati si je pač treba, ker so izdali to »neumno« uredbo o avtomobilskih servisih.

Nova stavba predilnice, pomembne pridobitve dolejskega gospodarstva

Štirje stoletni jubileji

V novomeškem okraju imajo letos stoletni jubilej svojega delovanja šole CATEZ, MIRNA PEČ IN PREČNA. Začele so poučevati leta 1858 in od takrat dalje so žarišča osnovne izobrazbe in kulturnoprosvetnega dela v svojih okoliših.

Takrat so bile šole še redke, saj je imel ves novomeški okraj, ki ima danes 95 osnovnih šol, le 29 šol (trivialnih, glavnih in zaslišnih šol) in eno gimnazijo. Solo so leta 1858 pripravili in prosili za učitelja tudi v Podzemelju in Dragatušu. V obeh krajih so si mnogo prizadevali, da bi šole odprli jeseni s šolskim letom 1858/59, kar pa jim ni uspelo, čeprav so v Podzemlju pravočasno zgradili šolske poslopje, v Dragatušu pa pripravili učilnico v novozgrajenem župnišču in za učitelja stanovanje v občinski cerkveni hiši na Obrhu. V teh dveh šolah učitelja leta 1858 še nista nastopila, v čemer sta v zmoti tako podzemeljska kakor tudi dragatuška šolska kronika. Po kroniki podzemeljske šole je namreč tam nastopil prvi učitelj že v novem letu 1858 in v Dragatušu po kroniki dragatuške šole jeseni istega leta, kar ne ustreza resnici.

To je razvidno iz originalnih listin, ki jih hrani Škofjski arhiv v Ljubljani v Konzistorialnem fasciklu Metlika. Obe učiteljski sta bili narisan dekret za nastop službe na novoustanovljenih šolah v Beli krajini v škofjskem ordinariatu šele 13. decembra 1858. Medtem ko za učitelja Franca Mlakarja, ki je bil dekretiran v Podzemelju, ni zapisan datum njegovega nastopa službe, je nastop Jožefa Čerina, ki je šel v Dragatuš, točno zabeležen. Čerin je prišel v Dragatuš in nastopil službo 7. januarja 1858, kar je posebej sporočil škofjskemu konzistoriju v

Ljubljani semiški dekan Martin Skubic, ki je bil takrat okrajni šolski nadzornik. Glede teh dveh učiteljev je še omeniti, da sta bila oba po rodu iz Idrije. Franc Mlakar je šel v Podzemelje na svoje prvo službeno mesto iz rojstnega kraja, Jožef Čerin pa iz svojega prvega službenega mesta v Cerkljah ob Krki, od koder je bil v Dragatuš premeščen.

Ker je šola v Dragatušu že od 5. maja 1941, ko je bilo šolsko poslopje z bombnim napadom porušeno, in izredno težkem položaju — sedaj gostuje kar v treh stavbah — so zanj prihodnje leto najlepše doživeti, ako bo mogla praznovati svoj stoletni jubilej z otvoritvijo novega šolskega poslopja, h katerega gradnji bi bilo treba naglo pristopiti — saj je primeren gradbeni prostor na Šiški poleg transformatorja določen po lokacijski komisiji že od 3. marca 1953 — ker sicer sc. obno šolsko poslopje ne bo moglo biti zgrajeno že v 5 mesecih, kakor je bil primer z gradnjo prvega šolskega poslopja leta 1850.

Marko Levstik, 4. a razred, gimnazija Novo mesto: PORTEIT (z razstave v novomeški gimnaziji, ki bo odprta do konca šolskih počitnic)

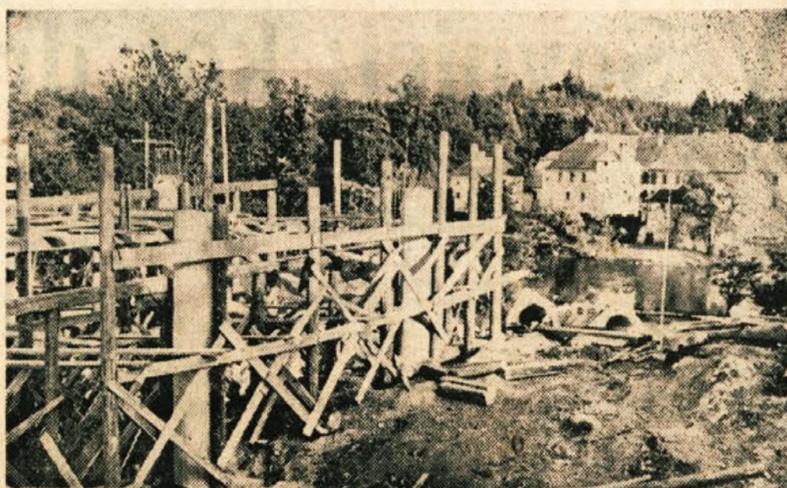
Sole so po svoji tesni povezavi z družbenim gibanjem duhovni odraz svoje dobe. — Pred sto leti so se razvijale v razmerah, ki so bile bistveno drugačne od današnjih. Šolstvo je bilo docela pod vplivom cerkve, ki si je v reakciji na terezijanske in jožefinske reforme s tkzv. Politično ustanovo nemških šol, objavljeno leta 1805, prisvojila nadzorstvo nad šolskim poukom in vzgojo. Po tej Politični šolski ustanovi, imenovani v listinah tudi šolski kodeks, se cerkev lahko uveljavljala svojo voljo v šolstvu vse do 14. maja 1869, ko je Avstro-Ogrska izdala Državni zakon o ljudskih šolah. Ker se je s konkordatom leta 1855 vodstvo in nadzorstvo cerkve nad osnovnimi šolami še okrepilo, so pozneje pridali takim šolam, ki so nastale v obdobju med 1855—1869, tudi naziv konkordatske šole za razliko od poznejših, od cerkve neodvisnih šol. Sicer pa je cerkev še posebej oskrbovala in nadzorovala verski pouk vse do izvedbe ločitve šole od cerkve.

Učitelji, ki so bili uslužbeni po določbah Politične šolske ustanove, so morali opravljati tudi organizativno in cerkveno službo, da so se s tem njihovi prejemki nekoliko povečali, zraven pa olajšala bremena občin, katerim tako ni

bilo treba vzdrževati za vsako od teh služb posebnega uslužbenca. V kolikor je učitelj potreboval cerkveniškega pomočnika, da ga je nadomeščal, ga je moral plačati sam. Plače učitelji ni prejemali od države, ampak je bilo njegovo vzdrževanje urejeno s tkzv. napovedno (fasijsko) dohodkov in izdatkov učiteljske, organizativne in cerkveniške službe, za katero je morala poskrbeti ob ustanovitvi šole po določenih navodilih šolske občine. Medtem ko je bil minimum letne plače po Politični šolski ustanovi sprva določen na 130 goldinarjev, se je po letu 1848 postavil na 200 goldinarjev. Siromašnim šolskim občinam je k učiteljski plači prispeval normalni šolski fond. Z napovedno dohodkov in izdatkov določena učiteljska letna plača je obstajala iz denarnih prejemkov ali pa iz denarja in naravnih. Prejemki v naturi so bili ponekod precejšnji, a marsikje jih ni bilo lahko z bera v celoti izterjati.

Za pokojnino učitelja in njegove vdove je bilo slabo poskrbljeno. Z učiteljskega vplačila in otroki so ravnali kot s sirotami. Do 3 let učiteljev službe njegova vdova ni imela pravice do pokojnine. Od leta 1860 dalje so si učitelji pomagali s pokojninskim fondom.

(Nadaljevanje prihodnje)

Logod z oboje avto ceste na grad Otocec — tako blizu najlepšega biserja na Krki bo stekla nova, mogočna magistrala in zvalila domačina in tuja, da bo zavil s ceste in si spočil v zelenju sredi tople reke (Foto: Marjan Moškon)

Premalo prostora in učiteljev

Resni problemi šolstva v žužemberški občini

Na zadnji seji obeh zborov so občinski odborniki v Žužemberku poslali poročilo referenta za šolstvo o stanju šolstva v domači občini. Dobro pripravljeno, izčrpno in stvarno poročilo je povedalo odbornikom, da se bo potrebno spoprijeti s težkimi in resnimi problemi šolstva v Suhji krajini.

Večina šol v Suhji krajini zahteva večjih sredstev za ureditev šolskih prostorov, za najnujnejša adaptacijska dela na šolskih poslopih, za ureditev sanitarij in nabavo učil. Polovica šolskih poslopih ni elektrificiranih, vse šole so brez vodovoda. Šolski vodnjaki, v katerih se zbira kapnica, so slabo zaprti in le z delno ustreznimi čistilnimi napravami. Tri šole so brez šolskih vrtoč in igrišč. Na Selih pri Hinjah je pouk v kmečki hiši, ki v nobenem pogledu ni primerna za šolske prostore.

Toda to še ni edini problem šolstva v občini Žužemberk. Razen ostalega je pomanjkanje učilnic in učnih poti, kar ovira izvajanje obveznega osemletnega šolanja. Namesto 64 šolskih oddelkov, kot bi jih bilo potrebno za osemletno šolanje, jih je le 35, namesto 64 učnih poti jih je le 29. Tako poučuje 7 učiteljev celodnevno, kar otežkoča njihovo pripravo za pouk. Za učne poti na Selih pri Hinjah ni primernih stanovanj, zato sta učitelji odšli. Vse kaže, da bodo morali učenci v naslednjem šolskem letu obiskovati sosednjo šolo na Prevolah. Občina bo morala skrbeti za dnevni prevoz učencev. Občina bo začela graditi šolo

v prihodnjem letu. Načrti bodo že letos pripravljani. Prebivalci vasi, kamor sega okoliščina šole, se za gradnjo zelo zanimajo. Dosedaj so zbrali pisemne obveščila za prostovoljno delo in vodenje. Občina še nima predvidenih sredstev; delno jih bo skušala zagotoviti v družbenem planu za leto 1959 potrebna pa bo še pomoč iz okrajnih in drugih virov. Razen te gradnje bodo morala biti v letu 1959 v proračunu občine večja sredstva za ostala našeta dela. M. S.

Zahvala kostanjeviških borcev

Poročali smo že, da so 4. julija odkrili v Kostanjevici na Krki lep spomenik padlim borcem, talcem in žrtvam fašističnega nasilja. Spomenik z urejenim okoljem je res lep delo in so Kostanjevičani za pietetno pridobitev lahko ponosni. — Občinski odbor Zveze borcev smatra za potrebno, da se še enkrat javno zahvali vsem, ki so s prispevki ali s prostovoljnimi delom pripomogli, da je bil spomenik postavljen. Zahvala ve-

lja posebno naslednjim kolektivom podjetij oz. društvom: Vinarski zadrugi, Kmetijskih združenj Kostanjevica, Ravnateljstvu nižje gimnazije v Kostanjevici, podjetju »Kremen« Novo mesto, pevsem bralinske SVOBODE, društvu »Zena in dom« (nekdanja org. AFZ) Kostanjevica, ki je prispevalo skoraj 90.000 črn in občinskemu ljudskemu odboru Kostanjevica — Podbočje za vsestransko razumevanje in pomoč.

Pevske tekme v Mariboru

Slovensko narodno gledališče v Mariboru bo tudi letos priredilo v dneh Mariborske tedna že tradicionalne pevске tekme v nedeljo 3. avgusta dopoldne. K tekam se lahko prijavijo vsak šolan pevec ali pevka, kakor tudi nešolani pevci in pevke, da le imajo lep glas in potrebno muzikalnost.

Vsak udeleženec pevskih teker naj pripravi 3 pesmi, po možnosti eno narodno ali arše. Note za spremljevalca mora predstavitelj pripraviti s seboj. Ob 9. uri bodo izbrani predtekmovanje, ob 11. uri pa javno tekmovanje, pri katerem bo nastopajoče ocenjevalo razen strokovne komisije tudi občinstvo. Zmagovalec bo prejel nagrado. Tudi ni izključena nastopitev v opernem zboru ali celo kot operni solist.

Pisemne prijave bo sprejemala uprava Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru do pričetka tekmovalja. Potne stroške si plača vsak prijaviteljec sam. — pš

Univ. prof. dr. M. hajlo Rostohar 80-letnik

Pomembna osebnost med našimi pedagogi je dr. Mihajlo Rostohar, rojak kmečkega stana iz vasi Brege na Krškem polju. Rodil se je 30. julija 1877 in je kljub visokim letom še ves svez in čil in pogovor v njim razvija mnogo zanimivosti iz njegovega življenja, pa tudi iz nase zgodovine v preteklih desetletjih.

Potem, ko je dokončal krško meštansko šolo, se je Mihajlo Rostohar vpisal na ljubljansko gimnazijo, kjer se je seznanil z Ivanom Cankarjem, Dragotinom Kertelem, Otonom Zupančičem in drugimi, zlasti pa z Josipom Murtnom-Aleksandrom, ki ga je uvedel tudi v skrivno literarno družbo Zadrugo. Tam je bil Rostohar celo zapisnikar. Sprejeli so ga potem, ko so brali njegovo pesem »Sanje«.

Prav zaradi sodelovanja v ljubljanski literarni Zadrugi je bil Mihajlo Rostohar izključen iz ljubljanske gimnazije, nakar je odšel na gimnazijo v Kranju, kjer so imeli tam na novo ustanovljeni gimnaziji manj dilakov, kakor na novomeški gimnaziji. Nekateri dijaki ljubljanskih gimnazij so po izključitvi iz ljubljanske šole zaradi sodelovanja v literarni Zadrugi odšli nadaljevati študij na novomeško gimnazijo.

Po maturi na kranski gimnaziji je odšel Mihajlo Rostohar na univerzo na Dunaj in kasneje v nemški Gradec. Postal je profesor filozofije, nekaj časa je dopolnjeval svoje študije tudi na univerzi v Lipskem.

Prvo službeno mesto je nastopil v Beljaku na Korškem, kjer je poučeval na gimnaziji. Mladega moža pa je pritegnil znanstveni študij in se je odločil za eksperimentalno duševstvo. Izpopolnjeval se je pri znanem učbeniku svetovnega zgodovinarja Wundta. Mihajlo Rostohar je bil tedaj član mladih revolucionarnih Slovencev, zato ga je pritegnila osebnost profesora dr. Masaryka in je postal tudi njegov predavatelj v Pragi.

Masaryk je vzljubljen mladega študenta s Krškega polja in mu je prišel na pomoč za izpolnitve na psiholoških inštitutih pri Krugerju v Halleju, v Würzburgu in na štupfemovem inštitutu v Berlinu.

Tako se je mladi mož izpopolnjeval na raznih inštitutih tudi v zunanem svetu za učiteljski poklic na univerzi. Prvo službeno mesto univerzitetnega predavatelja je nastopil na praški univerzi, kjer je ustanovil tudi psihološki laboratorij.

Kasneje je odšel dr. Rostohar predavat na univerzo v Brnu, kjer je lepo razmahnil svoje znanstveno delovanje in je us-

novil tudi več inštitutov, kjer so proučevali psihološke probleme. V času svojega profesorskega delovanja je dr. Rostohar napisal okrog 130 znanstvenih razprav, nekatere so izšle tudi v posebnih knjigah. Posebno pozornost je posvetil izboljšanju razrednega dela. Na tem področju se je povezal, čeprav profesor na brnski univerzi, tudi s slovenskimi učitelji, ki jim je hodil med obema vojnoma predavat. Dr. Rostohar je bil tudi začetnik sodelovanja slovenskih mladinskega slovesca in je organiziral več slovenskih pedagoških kongresov, ki jim je bil stalni predsednik.

Dr. Rostohar se je že v mladih letih uvrstil med progresivne družbene delavce in je svoja filozofska izvajanja nastanjal na socialne vede, zlasti na osnove leninizma. V CSR je tudi ustanovil Visoko socialno šolo, ki je bila takrat edinstvena in med prvimi takimi društvenimi inštituti.

Dr. Mihajlo Rostohar je izdal tudi več del v slovenskem jeziku, večina pa jih je izšlo v češčini. V letu 1918 je bil med tistimi narodno zavestnimi slovenskimi oficirji, ki so prvi dvignili meč proti Avstrijci na novo Jugoslavijo. V času NOV je bil partizanski aktivist na področju Kozjanskega odreda. Tam je bil tudi aretiran in odveden v gestapovske zapore v Brežicah, kjer se mu je posrečil pobeg in tako je na drzen način s prehodom preko Save rešil svojo glavo.

Dr. Mihajlo Rostohar je s svojim znanstvenim, organizacijskim in publicističnim delom doprinesel dokaz sposobnosti slovenskega človeka, tudi na mednarodnem polju. Zato mu ob visokem jubileju izrekamo iskrene čestitke in mu ključemo: Še na mnoga, zdrava, plodna leta!

Jože Zupančič, Litiya

Še ena umetniška razstava v Novem mestu

Razstavi »SUTJESKA« akademskega slikarja Vlada Lamu-ljanskega, ki je odprta v spodnjih prostorih Doma JLA v Novem mestu, in razstavi šolskih otrok, mlajših od 15 let, ki se nahaja v novomeški gimnaziji, se je pretekli teden pridružil še ena umetniška razstava. V vseh prostorih obrtne šole (I. nadstropje osnovne šole) so po zamisli vodstva Dolnjskega muzeja uredili zanimivo razstavo slik in kipov umetnikov E. Jakca, R. Jakopiča, Fr. Šilpovička, k. karja Stovička, Vl. Lamuta, B. Borčiča, I. Moleta in drugih akademskih slikarjev in kiparjev. Na novo razstavo opozarjajo po Novem mestu plakati v arbohrvaškem, francoskem in angleškem jeziku. Namenjena je predvsem brigadirjem s avto ceste. Obiskali so jo že brigadirji — študentje beograjske akademije in nekateri brigadirji z tujih držav.

Vse tri razstave bodo odprte do 16. avgusta, ko se bodo zbrali v Novem mestu slovenski izseljenci, ki se nahajajo trenutno v stari domovini na oddihu in obiskih. Obisk razstav toplo priporočamo tudi vsem domačim ljubiteljem lepih umetnosti.

Pomoč Rdečega križa

Za potrebe šolskih kuhinj prejema okrajni odbor RK od mednarodne pomoči otrokom znatne količine živil. Pravkar je dobil odobrenih nad 20 vagonov živil za šolske kuhinje. Okrajni odbor ima skupno z občinskimi odbori RK in s šolskimi odbori polne roke dela, da bodo vse ta živila pravilno vskladiščena in pripravljena za novo šolsko leto.

Kdo je kriv za ločitev zakona

Največkrat nihče. Po statistiki zadnjih let so sodniki pri ločitvi v 33 odstotkih ugotovili, da ni kriv ne mož ne žena. V kolikor je krivda, je običajno obojestranska, kar je ugotovljeno za 30 odstotkov primerov ločitve. Drugeče je pa mož dvakrat bolj kriv; medtem, ko je 25 odstotkov zakonov prenehalo po krivdi moža, je krivda žene ugotovljena le v 12 odstotkih primerov. Preštevilo v ločitvah nima kake posebne vloge — kot vzrok je le v 19 odstotkih primerov. Pač pa je zelo važna nekladnost značajev, saj je vzrok skoraj 80 odstotkom ločitve zakonov v Jugoslaviji. (Pres-Servis)

GOSPODINJSKA BELEZNICA

● Če ste pečenko preveč osušili, jo zamotajte v vlažno čisto žerpo in jo vrhite posužite s soljo. Tako zavito meso dajte v posodo in jo pustite nekaj časa pokrito.

● Če likate perilo iz bombaža ali lanu, ga ne likajte na lice; potem bo mnogo lepše.

Nekaj po starem — nekaj po novem

JABOLKA Z JAJCNO KREMO
Za vsako osebo računamo 1 jabolko, 2-3 žlice sladkorja, malo marmelade.
Krema: 1/2 mlička, 3 jajca, 2 žlici smoke, naribana limonina lupina, sladkorja po okusu malo vaniljevega sladkorja.
Jabolka olupimo, celim izdobljemo peščice, nato jih dušimo z limoninim sokom, sladkorjem in malo vode. Mleko, jajca, sladkor in moko dobro razvrkljamo, nato pa denemo nad vročo vodo in stepamo, da se krema zgosti. Jabolka zložimo v skledo ali manjše posode, ki smo jih dodali sladkorja in vina. Kuhane hruške odcedimo, Ostalo sok, ki naj ga bo en liter, prevremo in zakuhamo vanj v majhni količini mrižega soka razmešano pudingovo moko. Kuhano maso dajte v posodo in jo ohladimo in serviramo.

STRJENKA S HRUSKAMI IN BRUSNICAMI
1 kg hrušk, liter vode, 50 g sladkorja, malo belega vina, 3 žlice brusnic, 90 g pudingove moke.
Hruške olupimo, zrežemo na četrtine, jim odstranimo peščice, nato jih ne premeško skuhamo v vodi, ki smo jih dodali sladkorja in vina. Kuhane hruške odcedimo, Ostalo sok, ki naj ga bo en liter, prevremo in zakuhamo vanj v majhni količini mrižega soka razmešano pudingovo moko. Kuhano maso dajte v posodo in jo ohladimo in serviramo.

ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO ☆ ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO

Otrok pri zobozdravniku

Kaj naj storimo, da bo šel otrok brez upiranja in brez solz k zobozdravniku kadar bo potrebno? Ze unaprej morate misliti na to. Zato vzemite včasih otroka s seboj k zobozdravniku. V tretjem letu starosti je otrok že toliko razumen, da ga lahko pripeljete v čakalnico ali ordinacijo in ga pustite, da se navaja na to ozračje. Pregledal bo vse okoli sebe, polagoma se bo udomajil in bo šel drugič popolnoma brez upiranja k zobozdravniku. Na poti mu pripovedujte, da zobozdravnik popravlja bolne zobe, da luknjice v njih najprej očisti, nato pa jih napolni s smojjo, ki se pozneje strdi.

Recite mu, da se bo potem lahko doma in med vrstniki pohvalil, da ima popravljene zobčke, a da med popraviljem ni zajokal ni.

Kaj naj storimo, da bo šel otrok brez upiranja in brez solz k zobozdravniku kadar bo potrebno? Ze unaprej morate misliti na to. Zato vzemite včasih otroka s seboj k zobozdravniku. V tretjem letu starosti je otrok že toliko razumen, da ga lahko pripeljete v čakalnico ali ordinacijo in ga pustite, da se navaja na to ozračje. Pregledal bo vse okoli sebe, polagoma se bo udomajil in bo šel drugič popolnoma brez upiranja k zobozdravniku. Na poti mu pripovedujte, da zobozdravnik popravlja bolne zobe, da luknjice v njih najprej očisti, nato pa jih napolni s smojjo, ki se pozneje strdi.

Za mesto, plažo, vrt in počitnice — vse v enem. Ta športna, elegantna bluzina in dobro stoječe krilo sta iz trstaste blaga, a tudi kraček shorts je iz tega materiala.

NARAVNA KOZMETIČNA SREDSTVA

● Naravna sredstva za »poplavljanje« so prav tako učinkovita kot umetna, na vsak način pa so zdravju neškodljiva. Poglejmo, s čim si lahko osvežimo polt:

masko lahko naredimo enkrat v tednu.

● Iz svežega beljaka napravimo beljakovinsko masko, se pravi da beljaku primešamo kapljico limoninega soka, pomelamo, nato nanesemo maso na obraz. Po 15 minutah umijemo obraz z mlačno vodo. Koža je lepo napeta in sveža. Tako

maso lahko naredimo enkrat v tednu.

● Sok svežih kumar je odlično sredstvo za mehčanje kože. Kadar lupimo kumare za solato, navadno odcedimo vodo. S to vodo si umijemo obraz, lahko tudi vrat, in videle bomo, da je koža bolj sveža in čista. Priporočljivo zlasti za take, ki imajo nečisto kožo.

● Mleko (surovo) je odlično za umivanje suhe kože. Enkrat na dan, morda zvečer, se umijemo s mlekom, zjutraj pa speremo obraz z mlačno vodo; če bomo to redno ponavljale vsaj nekaj časa, bo uspeh presenetljiv.

● Mleko (surovo) je odlično za umivanje suhe kože. Enkrat na dan, morda zvečer, se umijemo s mlekom, zjutraj pa speremo obraz z mlačno vodo; če bomo to redno ponavljale vsaj nekaj časa, bo uspeh presenetljiv.

● Mleko (surovo) je odlično za umivanje suhe kože. Enkrat na dan, morda zvečer, se umijemo s mlekom, zjutraj pa speremo obraz z mlačno vodo; če bomo to redno ponavljale vsaj nekaj časa, bo uspeh presenetljiv.

ŽENE V SVETU

ŠTEVILO STUDENTK V FRANCIJI NARAŠČA

Francozinje največ študirajo naravoslovne vede in medicino. Od leta 1952 je narasel odstotek vpisanih študentk na univerzo za približno 10 odstotkov.

PRVA ŽUPANJA

Gospo Asaf Ali, dolgoletno politično delavko v Indiji, so izbrali za županjo glavnega indijskega mesta New Delhi. To je nedvomno velika čast in zaupanje, ki so ji ga izkazali.

STAVKA V GOSPODINJSTVU

Neka gospodinja v Oskandu je pričela stavkati. Nihakar ni hotela več kuhati, pospravljati, šivati in preči perilo. Novinarjem je izjavila, da bo stavkavla vse dotlej, dokler ji mož ne bo zvilal mesečnega zneska za njeno osebno potrebo.

SOFERKE TAKSIJE V PARIZU

Že več kot petdeset let se za ržikanje ukvarjajo s soferiskim poklicem. Tujci so šestokrat ne-

Tovarna hladilnikov

Hladilnik ni luksuz, temveč potreba. Hladilnike potrebuje industrija, gostinstvo, trgovine, gospodinjstva.

Za proizvodnjo hladilnikov skrbi tovarna »Georgi Naumov« v Bitolju. Kjer je bila še nedavno ledina, stoji danes tovarniške zgradbe, svetle in prostorne, opremljene s sodobnimi stroji. Za našo tovarno hladilnikov je bilo potrošenih 1.640 milijonov dinarjev, obrnube pa naj trj z raznim: hladilniki prostornine od 45 do 48 litrov za gospodinjstva in od 250 do 10.000 kilokalorij za industrijo. Bruto proizvod tovarne se računa na več kot 7 milijardi dinarjev.

Prebivalci Rake so darovali kri

V Videm-Krško je prišla 18. julija posebna ekipa in zbirala kri prostovoljnih krvodajalcev. Pri tej človekoljubni akciji tudi prebivalci Rake niso hoteli ostati na zadnjem mestu. Prijavilo se jih je kar 30. Ekipa odvzemalcev krvi je poslala na Rako avtobus, ki je prijavljene krvodajalce odpeljal v Krško in spet nazaj. Prebivalci Rake so izjavili, da bodo tudi v prihodnje darovali kri, to dragoceno tekočino, ki rešuje življenja bolnikom in ponesrečencem. Krvodajalci so dobili izdelano malico, tisti pa, ki so jo dali že večkrat, so bili nagradjeni z značkami prostovoljnih dajalcev krvi.

Ferencza Malasek: BALETKE (3. a razred novomeške gimnazije) — z zaključne šolske razstave, katere obisk toplo priporočamo.

Priznanja šentjernejskim kmetom

V nedeljo dopoldne se je zbralo na posvetovanju v šentjernejskem prosvetnem domu kakih 50 kmetov iz Šentjerneja in okolice. Pogovorili so se o družbenem načrtu občine, zlasti o njegovem kmetijskem delu, o čemer je poročal tov. Kušljan, nato pa je tov. Kirm, upravnik zadruge, obvestil zbrane o zaključku in skoletnega tekmovanja za večje hektarske pridelke. V dveh skupinah je tekmovalo 60 kmetov, ki so pokazali, da lahko tudi na šentjernejskem polju s pomočjo sodobnih agrotehničnih ukrepov dosežemo izredno lepe uspehe. Medtem ko so v prvi skupini tekmovali kmetje za pridelke 250 stovov krompirja, so se v drugi skupini pomerili za 300 stovov. Razen petih, ki so odstopili, so vsi drugi vzdržali do kraja in zato tudi dobili lepo priznanje: 367.000 dinarjev nagrad. Najbolje se je postavil Lojze Vrtič iz Pristavice pri Šentjerneju, ki je dosegel hektarski pridelok 472 stovov krompirja. Dobil je tudi najvišjo nagrado v občini — 39.700 dinarjev.

V Podbočju je gorelo

10. julija je izbruhnil požar pri malem kmetu Karlu Radovanju v Starem gradu št. 2. Zgočela se stanovanjska hiša. Hčerka je zakurila krušno peč, pa je iskra iz dimnika padla na smalnato streho. Hiša je bila v nekaj minutah vsa v ognju. Radovanju je zgorela vsa koruzna na podstrešju in ostali inventar, iz spodnjih prostorov so mu podbočji gasilci nekaj rešili. Škoda je ocenjena na 200.000 din. Zavarovalnica pa bo Radovanju prejel največ do 50.000 din. Ker je reven kmet, povrhu pa ima še bolno ženo, ki je v bolnišnici, je res v hudi stiski, zato so množične organizacije pokrenile nabiravno akcijo, da mu pomagajo vsaj v najhujšem.

Ob tem požaru moramo res pohvaliti gasilce iz Podbočja. Ker stoji hiša na hrubu, ni moglo biti do nje z brigadno, pa tudi vode ni v bližini. Zato so šli gasilci, gasit z najpotrebnejšim orodjem. Požar je izbruhnil ob deseti dopoldne, čez 10 mi-

da bi 80 hektarov zasejali z najboljšo, uvoženo italijansko sorto pšenice. Medtem ko so napredni kmetje že povsod po svetu spoznali, da lahko gremo danes v večjo in cenejšo proizvodnjo samo s pomočjo mehanizacije, najboljših semen in zaščitnih sredstev, pri nas še oklevamo, kadar teče beseda o tem napredku. Da posamezniki oklevajo tudi v šentjernejski občini, se je pokazalo v razpravi, ko so ljudje izmenjali mnenja o uporabnosti semen, o vrednosti traktorjev, umetnih gnojil in pod. Pomeni kmetje so že z računi ugotovili, da po starem ne gre več naprej, druge pa bo o tem prepričala vedno večja konkurenca in nižja cena za večje koli-

Slavje v taboru, Sutjeska

V mladinskem taboru »Sutjeska« pri Dolenjskih Toplicah je bila 21. julija zvečer zaključna prireditev prve izmene otrok tega tabora. Lepa prireditev ob tabornem ognju je bila hkrati proslava Dneva vstaje slovenskega ljudstva. Zaključne prireditve so se udeležili številni pacienti iz zdravilišča in lepo število domačinov iz Dolenjskih Toplic. Prišlo so tudi predstavnice Zveze prijateljev mladine iz

nut pa je bilo na gorišču že 16 gasilcev, čeprav so bili vsi zaposleni pri raznih kmetijskih delih. Pomagali so tudi vaščani iz Podbočja in donasali vodo najprej iz 200 metrov oddaljene studence, ko je v njem zmanjkalo vode, pa iz 500 m oddaljene Sušice. Vsi, ki so videli gasilce, kako so v življenjski nevarnosti, ko je strop že pregorel, reševali iz hiše, kar se je še rešilo, dalo, so pohvali izredno požarnost. Bilo je naravnost ganljivo, ko sta se dva pionirja-solarja povzpela na slamnato streho senice ter gasila iskre, ki so letale iz goreče hiše, drugi pionirji pa so jima v kanglah in vedrih nosili vodo.

Ob tem požaru so prebivalci Podbočja in okolških vasi lahko spet videli, kako potrebno je gasilsko društvo in kako nesebno pomagajo njegovim članom svojem bližnjemu v nesreči. Gasilcem iz Podbočja pa za njihovo reševanje vso pohvalo in priznanje!

Spominček na veliki aero miting v Prečini: skupina brigadirjev z avtomobilske ceste, med njimi električar in pilot F. Cesar (Foto: Albin Božič, Kočevje)

Okrajno strelsko tekmovanje

Pred kratkim je bilo v Mirni peči okrajno strelsko tekmovanje, ki so se ga udeležili strelci iz novomeškega okraja. Za tekmovanje niso udeležili tekmovalci iz novoprijateljskih občin, kar bi to zanimivo tekmovanje še bolj povišalo. Celotnega tekmovanja se je udeležilo okoli 50 tekmovalcev in 8 ekip. Odvijalo se je v streljanju z vojaško puško

Potrč in Hudetovr gresta v Budimpešto

Preteklo soboto in nedeljo je bil v Celju tradicionalni atletski dvoboj moških ekip Hrvaške in Slovenije in trobojni ekipi Hrvaške, Srbije in Slovenije. To je bil res prvovrsten športni dogodek, saj takih borb že dolgo ne poznamo. V naši republiški reprezentanci so tokrat nastopili tudi trije Novomeščani in trije Kočevci. Oboli so se dobro odrezali in jih so znova potrdili, da zaslužijo dres naše republiške reprezentance. Potrč in Pucelj sta edina od Slovencev preskočila 190 centimetrov v skoku v višino. Potrč je zasedel 3. mesto, Pucelj pa 4. mesto. Zelo se je izkazal Čihal, ki je v metu kroglice dosegel svoj osebni in hkrati dolenjski rekord. Kroglica je sunil 14,11 metrov daleč in je zasedel 4. mesto. Tudi Torkar se je izkazal z zelo dobrim rezultatom v skoku v daljino (5,86 metra), kjer je zasedel 3. mesto. Skokovalec, kjer je bil z rezultatom 11,9 zadnji.

na 200 metrov in pištolo na 25 metrov. Konkurenca je bila zelo ostra, saj so ekipe in posamezniki precej izenačeni. Organizacija tekmovanja ni bila na zavidljivi višini, pa tudi disciplina ni morala na takšnih tekmovanjih biti boljša.

Pri obeh tekmovanjih s puško in pištolo so bile predtekmne, na katerih so strelci dobili pravico udeležbe v finalnem tekmovanju. V predtekmovanju z vojaško puško so se plasirali naslednji tekmovalci po vršnem redu doseženih krogov: Bele, Spelič, Kafrić, Medved, Vidmar, Glogovšek, Pate, Macele, Vrabčič, Majerle, Rems, Somrak in Busečan.

Finalno tekmovanje »Titova tarča« 200 m:

1. Spelič Alojz (Crnomelj) 172 krogov, 2. Bele Ivan (Novotek) 182 krogov, 3. Vidmar Slavko (Novo mesto) 142 krogov, 4. Rems Peter (Novo mesto) 134 krogov, 5. Kafrić Anton (Novotek) 129 krogov, 6. Vrabčič Jože (Crnomelj) 123 krogov, 7. Medved Jože (Trebnje) 119 krogov, 8. Glogovšek Anton (Trebnje) 116 krogov, 9. Somrak Niko (Mirna peč) 104 krogov, 10. Pate Ivan (Novotek) 104 krogov.

V predtekmovanju s pištolo ni nihče dosegel predpisane norme.

Od atletin sta se obe, Hudetova in Gostinova, v teku na 800 metrov uspešno borili, čeprav sta v zadnjem času zelo malo trenirali. Hudetova je dosegla celo nov dolenjski rekord 2:24,91 v konkurenčni najboljši teklači Jugoslavije pa je Hudetova zasedla četrto in Goršnova šesto mesto.

DVAKRAT PO 0:3!

PARTIZAN (Novo mesto) : CRVENA ZVEZDA (Beograd) 0:3
PARTIZAN (Novo mesto) : PARTIZAN (Beograd) 0:3

Čeprav smo pričakovali, da bodo naši odbojkarji prinesli iz Beograda vsaj dva ali tri nize, če ne celo dve točki, se naša predvidevanja niso uresničila. Iz Beograda so se vrnilo z dvojnimi porazom, kar je še poslabšalo upe za obstanek v konkurenčni najboljši ekipi Jugoslavije. Se bolj tragično je to, da so se odbojkarji vrnili brez nize in da so večino nizov izgubili z precejšnjo razliko. Očitno delno pravijo, da oba nasprotnika nastaja Partizana - Crvena zvezda in Partizan - nista igrala tako dobro, toda navzlic temu nista imela večjih težav z našimi odbojkarji, ki so znova dokazali,

»Ne bomo jih pozabili«

Na Dan vstaje, 22. julija, so v prisrčni slovesnosti na nekdanji Kastelčevi, sedaj Kum-povi hiši v Bršljinih, odkrili spominsko ploščo petim žrtvam fašističnega terorja: Francu Kastelcu ter njegovim

»Nemški okupator je tukaj zverinsko umoril 23. X. 1943 očeta Franca Kastelca, njegove hčere Dragico, Jožico in Danico ter Ivana Obreza« — napis na spominski plošči v Bršljini obtožuje in opominja

hčerka Dragici, Jožici in Danici ter Ivanu Obrezu, zločinsko umorjenim 23. oktobra 1943. Preživela hči pokojnega Kastelca, Mara, je bila prisotna na slovesnosti. Avgust Jasbinšek je v govoru ospešil spomin na umorjene žrtve. V svečanosti sta sodelovala tudi godba JLA ter Svoboda Bršljin z recitacijsko točko in pevskim zborom. Razen številnih Bršljincev so se slovesnosti udeležili tudi brigadirji iz naselja MDB Draga, ki so bili na partizanskem maršu Slovesnosti se je udeležil razen članov občinskega odbora ZB tudi predsednik občine Maks Vale.

Iz Metlike

V četrtek 24. julija so iz Metlike odšli otroci piranske kolonije. Na tridesednem odhodu v Belj krajini so se pošteno naučili sonca, sprehodov in kopanja v topli Kolpi. 21. julija, na predvečer dneva vstaje slovenskega naroda, so položili cvetje pred spomenik Belokranjskega borca na Trgu svobode, nato pa so pred osnovno šolo izvedli lep spored z zbornim petjem.

Dan pred odhodom so se deputacije otrok s cvetjem poslovile od predstavnikov lokalnih oblasti in nekaterih Metličanov,

ki so pomagali vodstvu kolonije. Hkrati so jih pozabili na zaključni večer. Ta je potekel v prisrčnem razpoloženju in upravniki kolonije tovariš Dušan Kavšek je v pozdravnem nagovoru izrekel željo, da ti stiski med mladimi Primorci in Belokranjci ne bi bili samo enkratni, ampak naj bi se priložnja leta še poglabljali in utrđili.

Tudi Družina medvedkov in čebelic ter ostali taborniki novomeškega okraja so zapustili bele sotore ob Kolpi na Zeebe-

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Tedenski koledar

Cetrtek 31. julija — Ignac Petek 1. avgusta — Peter Sobota 2. avgusta — Bojan Nedelja 3. avgusta — Lidija Ponedeljek 4. avgusta — Dominik Torek 5. avgusta — Marija Sreda 6. avgusta — Vlasta

KINO

»Krika« — Novo mesto: od 1 do 4. avgusta ameriški film »Moji šest kaznivencev«, od 5. do 7. avgusta jugoslovanski barvni risani film »Premiera risanih filmov«. Crnomelj: 1. in 2. avgusta ameriški barvni film »Napadalec!«, 3. in 4. avgusta italijanski film »De-kletka iz 94«. Metlika: 2. in 3. avgusta ameriški film »Na apaski meji!«, 4. avgusta angleški film »Tihotapci«. Kostanjevica: 3. avgusta ameriški kriminalni barvni film »Dvo-riščno okno«, 4. avgusta francoski zabavni film »Kazimir«. Trebnje: 2. in 3. avgusta ameriški barvni film »Fant iz Oklahome«. Predstave v nedeljo ob 14. in 19. uri.

Mokronog: 2. in 3. avgusta italijanski barvni film »Meč in ro-za«. Semič: 3. avgusta ameriški barvni film »Na gladki površini«. Žužemberk: 3. avgusta jugoslovanski film »Deletica in hrast«. Dolenjske Toplice: 1. avgusta ameriški barvni film — cinema-scope »Piknik«, 2. avgusta japonski film »Hirošima«, 3. avgusta ameriški barvni film »Pax za pi-ctolo«, 4. avgusta italijanski film »Nihlove zabode«.

MAKROGLASI

Prodaj večje količine kamenja. Naslov v upravi lista (415-58). Prodaj otroško kolaro, stajico in ogrožje ženskega kolesa. Naslov v upravi lista (414-58). Dvostanovanjsko novoje hišo z vrtem prodaj v Novem mestu. Naslov v upravi lista (414-58). Prodaj dobro ohranjen motor znanke Puch-Tomos 200 cm. Naslov v upravi lista (410-58). Prodaj kompletno posteljo, ston-kiško tehnično. Žimnico in več drugih predmetov. Poizvedbe v Zabji vasi št. 1 vsak ponedel-ijek. Prodaj hišo, 5/12.000, ltev. kozoletc in 25 ar vinarada, vse v dobrem stanju, pet minut od ceste. Hrovat Ivan. Gradec 27. po-šta Žužemberk.

Polovico šotorov so podrli, druga polovica pa čaka na Rod gorenjskih tabornikov, katerega člani bodo tja prišli v začetku avgusta, da se odpočijejo in temeljito pripravijo na taborniške tekmovanje. Letos bodo že tretje leto branili naslov prvaka tabornikov Slovenije. Tekmovalci bodo v postavljanju šotorov, v orientacijskem teku in v signalizaciji.

Na grobovih padlih tovarišev

Krajevna organi. oja Zveze borcev Velika Loka je za letošnji Dan vstaje organizirala partizanski pohod h grobovom padlih borcev. Udeležilo se ga je 20 preživelih borcev Cankarjeve brigade, ki so med potjo obiskali tudi več borcev — domačinov in partizanskih družin.

Za v Vavti vasi se nam je do Draganjih sel pridružil Zvone Dular, bivši ekonom Cankarjeve brigade, borbe na Draganjih selih in v okolici pa nam je razla-

gal domačin Franjo. Na grob Staneta Pizmohta smo položili venec, o njem pa je spregovoril France Zidar. Iz Drganjih sel smo zavili proti Dolži, kjer je pokopan Viktor Kastelic. Tudi tu smo na grob položili venec, o pokojniku pa je toplo spregovoril njegov nekdanji soborec kapetan JLA Vinko Ceglar. Prvi je ob tej priložnosti obiskal sinov grob tudi tovariš Kastelic, 80-odstotni invalid, in pokojni-kova sestra Francka.

Obiskali smo tudi dom in družino pokojnega komandanta Cankarjeve brigade tov. Draga-na.

Na Javorovici, kjer je padlo 113 borcev Cankarjeve brigade,

30 vzdržalo? 24 poljskih tabornikov — »šarcerjeve« — in 15 izvidnikov iz Novega Sada je predzadnje soboto na svojem potovanju »PO POTEH SOCIALISTICNE GRADITVE« obiskalo tudi Novo mesto. Prenočili so v potovalnem taboru na Loki, nato pa nadaljevali pot v Trebnje in Ljubljano. Novomeški taborniki so z dragimi gosti hitro navezali sitke. Taborniki potujejo po Jugoslaviji s kolesi.

ZAHVALE

Ob težki izgubi naše drage ma-me ALOJZIJE ZIDANE s Trške gore se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti in ji darovali cvetje in vence. Posebno zahvalo smo dolžni dr. Miru Vodniku, kolektivu Pionirja iz Dobruške vasi, ter sindikalni podružnici SGP Pionir iz Novega mesta. Zahlujoči: sinova Gustelj, Franc, hčerki Lojzka in Marija z družinami.

Vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi naše drage mame JOZEFJE DULAR iz Potoka

ter vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti in ji darovali cvetje, izskramo toplo zahvalo. Se prav posebno se zahvaljujemo za zdraviljenje v njeni težki boleznir Miru Vodniku, zdravni-kom in osebu internega oddelka splošne bolnišnice v Novem mestu ter tovarišici Anici Stanov iz Obrha — deklico, Anico Kisov-vec iz Dol. Kamenc — deklico.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO. V času od 19. do 26. julija je bilo rojenih 8 dečkov in 8 deklic. Poročili so se: Peter Perdec, sofer, Emilija Hrovat, uslužben-ka, oba iz Novega mesta, Anton Gregorič, mehanik, in Teresija Nemanjič, oba iz Metlike.

Smrti: Umrl je Cernič Jože usnarj iz Žužemberka, 77 let.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Jože Kravanja, rudarjev sin iz Kočevja, si je z vročo vo-do oparil spodnji del telesa in noge. Ivan Debevc, delavec iz Klenovca, je padel v kolesa in si poškodoval obraz. Anica Božič, hči posestnice, je padla na sked-nju in si poškodovala levo nogo. Maks Krese, kolarški vajenec iz Hrušice, si je na stroju poškodo-val prste leve roke. Marija Za-gar, žena prodajalca z Urših sel, se je vsekala v palec leve roke. Anica Veseli, žena klepav-ja iz Kočevja, je padla in si po-škodovala desno nogo. Jožeta Ravbarja, sina komercialista iz Novega mesta, je ugriznil pes v desno nogo.

Matija Vahtar — šestdesetletnik

Prinodnje dni bo praznoval šestdesetletnico življenja urar-ski mojster Matija Vahtar. Ro-

bil se je 5. avgusta 1898 v Tržiču na Gorenjskem v uradniški družini, po končanji šoli pa se je učil urarske obrti. V prvi svetovni vojni je bil v letih 1918 do 1919 koroški borec, leta 1930 pa se je naselil v Novem mestu, kjer je kmalu zaslovel kot dober obrtnik, naprednjak in športni sodelavec. Pred zadnjo vojno je aktivno sodeloval v novomeški strelski družini in dobil vrsto odlikovanj. Znan je tudi kot odlični kegljač, saj je dvakrat zasedel prvo mesto v sto lučajih. Zdaj je kot obrtnik so-cialno zavarovan, še vedno pa vzgaja vajence za urarsko obrt.

Ob 60-letnici življenja mu želijo znanci, prijatelji in zlasti kegljači zdravja, sreče in zado-voљstva!

Spet zamujen vlak?

Obnova vinogradov na področju Potovrh — Slatnik, na hrubu Kremenjak, počasi napreduje. Večina lastnikov se je že odločila za obnovo, ovira so je posamezniki, približno 6 jih je, ki se nikakor ne morejo odločiti. In vzrok? Razni lastniški prenosni, dedičine, skupni užitek ter seveda lahak izgovor: »predno podlpsim, se moram z žlahtno posvetovati!«. Dobro bi bilo, da bi prizadeti kmetovalci skušali odgovoriti na vprašanje: kaj bo z narodnim dohodkom in kmetijsko proizvodnjo, če se bodo vsi kmetovalci sle z žlahtno posvetovali!

Drobni iz brežiške občine

Hmelj. Za 35 hektarjev hmeljevih nasadov nameravajo ure-diti in skleniti pogodbe s kme-ti. Prednjačijo kmetijske za-druge Globoko, Raka in Cerklje. Strokovnjaki so začudenj, ker se na področju kmetijskih zadrug Krško, Videm in Krška vas kmetje za hmelj ne zaima-

Kaj je novega na trgu

Odkar smo zadnjič poročali o cenah na novomeškem živil-skem trgu, se je že vse precej pocenilo. V ponedeljek, 28. ju-lija so bila naprodaj jajca po 16 din, zelje po 40 din kg, ohrovt po 40 din kg, fižol po 60 din kg, borovnice po 50 din liter, jabolka po 40 do 50 din kg, hruške po 40 din kg, slive po 40 din kg, krompir po 25 din kg, paprika po 80 din kg, ringlo po 50 din kg ter še peter-šilj, korenje in druga jušna zelenjava in šopkih po 10 din. Novomeško meso, ki je dražje od ljubljanskega, ima take cene: govodina 300 din, tele-tina 340 din in svinina 400 din za kg.

ZAHVALE

Ob težki izgubi naše drage ma-me ALOJZIJE ZIDANE s Trške gore se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti in ji darovali cvetje in vence. Posebno zahvalo smo dolžni dr. Miru Vodniku, kolektivu Pionirja iz Dobruške vasi, ter sindikalni podružnici SGP Pionir iz Novega mesta. Zahlujoči: sinova Gustelj, Franc, hčerki Lojzka in Marija z družinami.

Vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi naše drage mame JOZEFJE DULAR iz Potoka

ter vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti in ji darovali cvetje, izskramo toplo zahvalo. Se prav posebno se zahvaljujemo za zdraviljenje v njeni težki boleznir Miru Vodniku, zdravni-kom in osebu internega oddelka splošne bolnišnice v Novem mestu ter tovarišici Anici Stanov iz Obrha — deklico, Anico Kisov-vec iz Dol. Kamenc — deklico.

GIBANJE PREBIVALSTVA

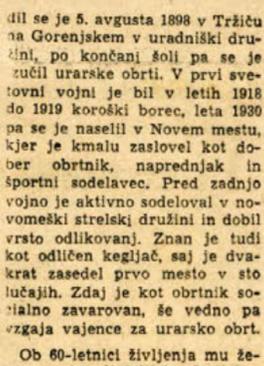
NOVO MESTO. V času od 19. do 26. julija je bilo rojenih 8 dečkov in 8 deklic. Poročili so se: Peter Perdec, sofer, Emilija Hrovat, uslužben-ka, oba iz Novega mesta, Anton Gregorič, mehanik, in Teresija Nemanjič, oba iz Metlike.

Smrti: Umrl je Cernič Jože usnarj iz Žužemberka, 77 let.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Jože Kravanja, rudarjev sin iz Kočevja, si je z vročo vo-do oparil spodnji del telesa in noge. Ivan Debevc, delavec iz Klenovca, je padel v kolesa in si poškodoval obraz. Anica Božič, hči posestnice, je padla na sked-nju in si poškodovala levo nogo. Maks Krese, kolarški vajenec iz Hrušice, si je na stroju poškodo-val prste leve roke. Marija Za-gar, žena prodajalca z Urših sel, se je vsekala v palec leve roke. Anica Veseli, žena klepav-ja iz Kočevja, je padla in si po-škodovala desno nogo. Jožeta Ravbarja, sina komercialista iz Novega mesta, je ugriznil pes v desno nogo.

Matija Vahtar — šestdesetletnik

Prinodnje dni bo praznoval šestdesetletnico življenja urar-ski mojster Matija Vahtar. Ro-

bil se je 5. avgusta 1898 v Tržiču na Gorenjskem v uradniški družini, po končanji šoli pa se je učil urarske obrti. V prvi svetovni vojni je bil v letih 1918 do 1919 koroški borec, leta 1930 pa se je naselil v Novem mestu, kjer je kmalu zaslovel kot dober obrtnik, naprednjak in športni sodelavec. Pred zadnjo vojno je aktivno sodeloval v novomeški strelski družini in dobil vrsto odlikovanj. Znan je tudi kot odlični kegljač, saj je dvakrat zasedel prvo mesto v sto lučajih. Zdaj je kot obrtnik so-cialno zavarovan, še vedno pa vzgaja vajence za urarsko obrt.

Ob 60-letnici življenja mu želijo znanci, prijatelji in zlasti kegljači zdravja, sreče in zado-voљstva!

Spet zamujen vlak?

Obnova vinogradov na področju Potovrh — Slatnik, na hrubu Kremenjak, počasi napreduje. Večina lastnikov se je že odločila za obnovo, ovira so je posamezniki, približno 6 jih je, ki se nikakor ne morejo odločiti. In vzrok? Razni lastniški prenosni, dedičine, skupni užitek ter seveda lahak izgovor: »predno podlpsim, se moram z žlahtno posvetovati!«. Dobro bi bilo, da bi prizadeti kmetovalci skušali odgovoriti na vprašanje: kaj bo z narodnim dohodkom in kmetijsko proizvodnjo, če se bodo vsi kmetovalci sle z žlahtno posvetovali!

Drobni iz brežiške občine

Hmelj. Za 35 hektarjev hmeljevih nasadov nameravajo ure-diti in skleniti pogodbe s kme-ti. Prednjačijo kmetijske za-druge Globoko, Raka in Cerklje. Strokovnjaki so začudenj, ker se na področju kmetijskih zadrug Krško, Videm in Krška vas kmetje za hmelj ne zaima-

Kaj je novega na trgu

Odkar smo zadnjič poročali o cenah na novomeškem živil-skem trgu, se je že vse precej pocenilo. V ponedeljek, 28. ju-lija so bila naprodaj jajca po 16 din, zelje po 40 din kg, ohrovt po 40 din kg, fižol po 60 din kg, borovnice po 50 din liter, jabolka po 40 do 50 din kg, hruške po 40 din kg, slive po 40 din kg, krompir po 25 din kg, paprika po 80 din kg, ringlo po 50 din kg ter še peter-šilj, korenje in druga jušna zelenjava in šopkih po 10 din. Novomeško meso, ki je dražje od ljubljanskega, ima take cene: govodina 300 din, tele-tina 340 din in svinina 400 din za kg.

Égalité, fraternité...

Obisk zastopnikov tujih narodov na naši avto cesti je vzbudil široko zanimanje ne samo po Dolenjski, ki je sedaj najtesneje povezana z gradnjo te naše magistrale, ampak po vsej Jugoslaviji.

Pred vhom v naselje «Kliričevo» pri Otočju vihrajo v jutranjem soncu raznobirne zastave in zastavice: poljska, angleška, tunizijska, izraelska... Kar preveč jih je, da bi si mogel vse zapomniti.

V mednarodnem taboru v ljubki dolinici pri brigadirskem naselju beremo v vseh jezikih napisano dobrodošlico. Vprašajo po brigadirjih. Ni

kulturni delavec. Sodeluje v Primorskem dnevniku in Jadru, Sicer pa mi je povedal komandant goriške brigade, da v Trstu ne mine nobena

in se ne morejo udeležiti te akcije. Valjar je nenasiten. Pod težkimi kolesi neprenehoma drobijo in tlačijo kamen. Morava se posloviti.

V vseku ni težko najti naših gostov. Njihova delovna mesta označujejo zastave. Mlada, miščasta telesa se sklanjajo nad lopatami in krampl, kamen se drobi, samokolnice neprenehoma vozijo... Clani ekipe Radio Televizija Beograd snemajo prizore. To brigadirjev ne moti. Kar žal mi je, da jim bom vzel nekaj trenutkov.

Skupina Poljakov je vozila samokolnice. Počakam jih, da pripeljejo prazne nazaj in ogovorim kar prvega. Dobro sem naletel. Miroslav Ziemba je eden izmed dveh studentov, ki govori angleško. Je visok simpatičen fant. Do sedaj še ni imel priložnosti obiskati našo deželo.

«Prišli smo iz vse Poljske. Jaz sem iz Gdynie. Sem študent ekonomije. Kako dolgo ostanemo tu? Žal samo nekaj dni. Zelo se zanimamo za izgradnjo socializma v vaši državi. Vsak dan se razgovarjamo z vašimi mladinci in z mladinci drugih držav. Moje mnenje o tej akciji? Na to gledam z dveh stališč. Prvič: ta akcija je velik pozitiven korak v zblizanju mladine vseh dežel, kajti tu smo skupaj in se lahko razgovarjamo o vseh stvareh, in drugič: veliko lažje je delati.»

Nissim Nissim, iz kibuca Merhavije v Izraelu, je po poklicu delavec. Je član NAPPAM, leve socialistične partije v Izraelu. Rodil se je v Sarajevu leta 1943, pa se je s starši umaknil množičnemu iztreljanju Židov in se preselil v Izrael.

«Ali ste že bili kdaj v Sloveniji?»

«Nikoli. Povedati vam moram, da me je dolina Krke zelo navdušila.»

Zahvalim se mu za pogovor in stopim k zagorelemu mladencu. Prijatelj, s katerimi sem že govoril, mi povedo, da je Tunizijec. Guermaiz, doma iz Sfaxa, obmorskega mesta v srednji Tuniziji.

«Mladinske organizacije naše in vaše dežele sta navezali stike že v januarju in pozneje v marcu z izmenjavo delegacij.»

Govoril je gladko francoško. V Parizu na Sorbonji je doštudiral matematiko. Mlad fant — Holanec, mi je prevajal v angleščino. Pomagala sta si tudi z nemščino.

«Jugoslavija je zelo simpatična, posebno se zato, ker je zavzela pravo stališče do dogodkov v Suez, Alžiriji... Slovenija mi je zelo všeč. Po končanem delu bom šel naseminar v Dubrovnik...»

Na vprašanje, ali imajo tudi oni podobne delovne akcije, mi je odgovoril.

«Imamo jih. Toda pri vas gradite ceste, vaše delo vodi k napredku, pri nas pa jih rušimo, da bi preprečili Francozom morebitni vdor...»

Buldožer je lomil kamenje tik naju in morala sva se umakniti. Pogovor sva končala z stiskom roke in na moje «Srečno» je odgovoril «Égalité, Fraternité» — enotnost, bratstvo...

Govoril sem še s Holandcem, z Amerikanci in z Nemci. Vsi veliko pričakujejo od te akcije, od vtisov, ki jih bodo tu dobili, o razgovorih z našimi mladinci. Vedno mi bo ostalo v spominu, da je prišel Jan de Heer, študent strojno tehnične fakultete z avtopopkom k nam, in besede Paula Wehra iz Združenih držav:

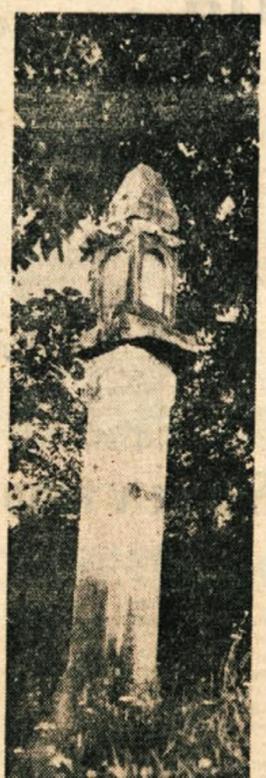
«Naloga nas mladih je, ne oziraje se na narodnost in poklic, da se borimo za mir v svetu. Pomagati moramo drug drugemu, pomagati moramo ljudem v tistem, po čemer teže v življenju. Sem sem prišel ne samo zato, da pomagam vam, mladini, ampak tudi, da razumem sebe...»

«Enotnost, bratstvo... na avto cesti.»

Zastave vihrajo in znoj potnih teles se meša z trušcem valjarjev in buldožerjev...

EGALITÉ, FRATERNITÉ... Peter Breščak

PRAVIJO, DA JE STAR VEČ KOT 500 LET

Gornji spomenik stoji v zaseku Siraža pri Tomažji vasi, pošta Bela cerkev. Nihče ne ve kdo ga je postavil, toda kljub temu ga vaščani skrbno vzdržujejo. Zanimivo bi bilo slišati mnenje zgodovinarjev, arheologov in strokovnjakov, od kdaj poznamo ta malce nagljeni spomenik pri Tomažji vasi.

Poštarji ne odpovedo

Netočni ali pomanjkljivi naslovi so vsakdanji pojav na poštah in vemo, kako so poštarji tudi v takih primerih domišelnost in vestnost. Naslov pa, ki so ga nedavno imeli pred seboj uslužbenci pošte na Reki, ni bil pomanjkljiv, pač pa silno originalen, pa tudi sedaj poštarji niso »odpovedali«. Iz Trsta je namreč prispela razglednica s pozdravi nekoga Vlada. Naslov je bil pa takle:

«Mr. Ivančić Ivek, Feliksa Perišića 245 stopinj, 20 minut in 6 sekund severne zemljepisne širine; 14 stopinj, 18 minut in 43 sekund vzhodne zemljepisne dolžine, Jugoslavija.»

Uslužbenci pošte so z daljnomerom ugotovili, da mora biti naslovni kraj Opatija, za vsak primer so pa vprašali še Višjo pomorsko šolo. Šola je potrdila, da je res Opatija, hkrati pa še točno določila mesto in prispela na dopisnico: «Hiša na vzponu, okrog 800 metrov od obale, Opatija.»

Nafta je dala ime medžimurski vasi

Izvir nafte v Peklenici v Medžimurju ni posebno močan, saj je za njegovo izkoriščanje dovolj pet delavcev. Toda po tem izviru je vasa dobila svoje ime, ki ga vaščani ne smatrajo za preveč lepega. Njegova nafta je namreč silno gosta in črna, zato ji Medžimurci pravijo »pekela«, ker so njihovi davni predniki sodili, da tako črna in smrdljiva reč lahko izvira le iz pekla. Od tod tudi naziv vasi — Peklenica, ki se omenja že leta 1788.

Prijateljema z daljnega severa je, kot kaže, pri nas na jugu kar precej toplo... (Iz MLADOSTI)

Jih? Seveda, ura je devet in zdaj delajo. Komandant goriške brigade mi pove, da je v njihovem taboru neki tržaški kulturni delavec in da ga bom našel nekje pri valjarju, drug: pa delajo v vseku nad Otočcem.

Stopim naprej do njega. Ze se rokujeva, toda najine besede se izgube v trušču drobilca. Stopiva vstran.

Jože Perlot je znan tržaški

kulturna prireditelj, pri kateri on ne bi sodeloval.

«Nerodno bi mi bilo, da bi prišel sem samo kot novinar. Odločil sem se, da ostanem na cesti 15 dni. Tako si bom lahko nabral dovolj vtisov, o katerih bom pozneje lahko pisal. Žal mi je, da bodo sedaj večja skupina mladincev iz Trsta ni prišla... Res je tudi, da pri nas vajenci in pomočniki nimajo dopusta tako kot pri nas

OTOČJE BRIONI

Otoki Brioni, katerih ime je že prešlo v zgodovino zaradi pomenljivih sestankov, ki so bili tam po vojni med jugoslovanskimi in tujimi državniki, so bili skoro 40 let privatna last. Veliki Brioni, ki so s svojimi 4,7 km dolžine in 2,9 km širine, največji otok v tem zanimivem otočju (ki šteje 54 otokov, otočkov in grebenov), so prešli v privatno last leta 1893, ko jih je neka švicarska družina kupila od avstrijske vlade. Šele leta 1930 so Vel. Brioni postala last Italije.

Švicarski lastniki so bili Brione zelo lepo uredili. Ce-

prav je bil otok naseljen že v rimski dobi, je bil potem dolga stoletja zapuščen, ker so ga bili nekdanji prebivalci zapustili zaradi malarije. Švicarji so bili zgradili obalo, majhno pristanišče, ceste, hotele, izkrcilni gozdove in zadržali malarijo, napejlali pa tudi z vodovodom po morskem dnu vodo iz Fažane. Tako je nekot pusti otok postal eden najlepših kotičkov na Jadranu.

Prijateljski pogovor tujih brigadirjev ne pozna državnih in narodnostnih meja... (Iz MLADOSTI)

«Sem sem prišel, da bi se spoznal z vašo mladino in z vašo problematiko. Zelo zanimiva je podjetnost jugoslovanske mladine. Te akcije se je nameravajo udeležiti 30 naših mladincev, toda iz tehničnih razlogov sta prišla samo dva, ki znava srbski. Tu ostaneva do konca meseca. Mislim, da je pravilno, da smo se udeležili te akcije, saj imamo mi in vi kljub vsemu neke skupne stvari.»

«Ali imate tudi vi podobne akcije?»

«Imamo, samo v manjšem obsegu v času žetve. Mladina iz mest pride v kibuce, to so naselja na komunalni osnovi, kjer denarja sploh ne poznamo in vsak dobi delež v naravnih, in tu pomaga do dvajset dni.»

Stoletnica Lurda bo vrgla milijarde dobička

Letos poteka sto let, kar se je v Lurdu Bernardetti Soubiroux prikazala Mati božja. Take obletnice pa tamkajšnjim trgovcem ne kaže prezreti, saj računajo, da jim bo prinesla okoli 25 milijard frankov dobička.

V Lurdu je namreč 706 hotelov, v katerih so cene znatno višje od pariških. Tudi mlade damice, ki skrbje za osamljena srca, nudijo ob taki obletnici svoje čare po zvišanih cenah.

Za Lurd se je pričelo najdonošnejše obdobje, kajti za prodajo je pripravljenih 10 milijard medalj, 30 milijonov razglednic, 1000 ton sveč in ogromno številno rožnih vencev. Dobiček trgovcev bo zelo velik, koliko pa bo pri tem zaslužila cerkev, ni znano, kajti to so »svete tajnosti«.

IZMENA

Sredi leta 1942 je Liški partizanski odred ujel desetino Italijanov, ki so bili prišli iz Vrhovin ropat po okoliških vaseh. Med potjo v štab odreda so peli «Avanti popolo» in si na vso moč prizadevali, da bi bili videti veseli, toda okrog polne so jeli jokati. Kakor je bilo že prej dogovorjeno, je bil tisti dan določen za zamenjavo italijanskih ujetnikov za naše rodoljube po italijanskih zaporih. Zato je štab določil tudi to skupino za zamenjavo. Komisar je Italijanom to pojasnil in jim velel, naj se pripravijo za pot. Italijani niso imeli pomislekov proti zamenjavi, pač pa so zahtevali, naj jim partizani vrnejo orožje, češ da so v vojski zadolženi zanj. Dolgo so jokali, mledovali in prisegali, da ne bodo več streljali. Naposled pa je njihov oficir ves objokan zajekal: «Kaj pa brzostrelka? Zanj sem jaz zadolžen.»

«Je že prepozno, brzostrelka je včeraj dobila izmenjo» mu je kratko odgovoril komisar.

LIŠKI BLAGOSLOV

Partizan je prišel v hišo stare Ličanke, ki je, videč nove škornje na njegovih nogah, zadovoljno vzkliknila: «Bogme, oblečen si pa imenitno, sinko. Od kod tako lepi škornji?»

«Nemcu sem jih sezul, magica,» je odgovoril borec.

«Daj bog, sinko, da bi jih vse življenje sezul drugemu, ko si tak junak!» ga je od srca blagoslovila ženica.

NA PREVEZOVALIŠČU

Ranjenci prihajajo s položaja in zdravniki imajo dela čez glavo. Napsled pride tudi nekaj pitšev, ki so zgubljeno frfotali naokrog, in jih vabila v džunglo, kjer so poginili. Kdor zgubi v preplahu prisbeženo, ga strah tako popolnoma prevzame, da se sploh ne zna več varovati in potegame, da vase prav tisti vrtnec pogube, ki ga je bil navdajal s strahom.

Partizanska dobra volja

k zdravniku, ali bi me utegnili obvezati?»

«Seveda, fant moj. Povej mi samo, kakšne narave je tvoja rana?»

«Nemško-šrapnelake, če se ne motim,» odgovor. ranjenec.

STARKA IN DRUGA FRONTA

Novico o drugi fronti, ki se je odprla v Normandiji 1944. leta, je neka sandžaška brigada pozdravila s streljanjem iz

pušk avtomatskega orožja. V soteski Tare je brigada srečala neko starko, ki je borce plašno ogovorila: «Le počemu takšno streljanje, saj ni Nemcev v bližini?»

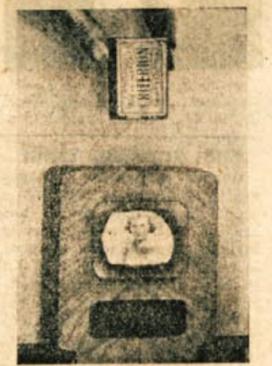
«Druga fronta se je odprla,» so ji pojasnili vzradošeni partizani. «O bog,» se je začudila starica, «mar ni dovolj teh front, da se veselite še nove...?»

(Iz revije BOREC)

Ptice pomagajo ribičem

Kormoran je ptica iz družine plovec in živi po vsej srednji Evropi. Kormoran je večji od navadne rance za se hrač, samo z ribami. Kakor uporabljajo sekole za lov pisic, tako pričuje kormorane na Kitajskem in Japonskem za lov na ribe. S kormorani pa lovijo ribe tudi pri nas, na Dojranskem jezeru v Makedoniji.

stari Peonci, ki so živeli ob današnjem Dojranskem jezeru, lovili ribe s pomočjo ptic.

Ribiči na Dojranskem jezeru čuvajo kormorane v posebnih korbah, skrajaj kot domače živali. Ko odidejo ribiči na jezero, vzamejo s seboj svoje pomočnice kormorane. Ti pomočnice ribičev z mahanjem peruti podirajo ribe v posebne ograjene prostore — mandre — od tu pa jih ribiči s košarami izvlačijo v čolne. Pomoč kormorancev je kaj učinkovita, o čemer pričča skoraj redna bogata lovina — na tem, okrog 43 kvadratnih kilometrov velikem jezeru, nalovijo v eni sezoni po 500, večkrat tudi po 800 ton rib.

Ta svojevredna ribolov s pomočjo kormoranov izvira na Dojranskem jezeru že iz najstarejših časov. Ze v 5. stoletju pred našim štetjem je zpisal grški zgodovinar Herodot, da so

ZEPNI TELEVIZIJSKI APARAT je izdelal angleški tehnik Charles Wilson. Aparat dobro sprejema vse televizijske postaje. Kolikšen je, nam kaže primerjava s skatitico za vžigalice, ki je nad njim na gornji sliki

NEKAJ OKROGLIH

SKOTSKA

Gospa MacPat je zdravnik predpisal spremembo zraka. Ko je doma o tem povedala možu, je navdušeno vzkliknil: «Krasno! To imava srečo ljubca moja: prav danes je začela pihati drug sapa...»

UTEMELJEN VZROK

«Slišim govorice, da se ločuješ. Je to res?»

«Prav res.»

«Pa zakaj? Te morda žena slučajno vara?»

«Slučajno ne, ampak načrtno.»

KMETIJSKA ZNANOST

«Veš, ljubi dečko,» pravi bogat posestnik svojemu sinu, «pojdi študiraj kaj takega, da mi boš lahko pomagal pri mojem gospodarstvu. Najbolje, da si izvoliš advokatski poklic.»

TRUMAN O AVTOMOBILIH

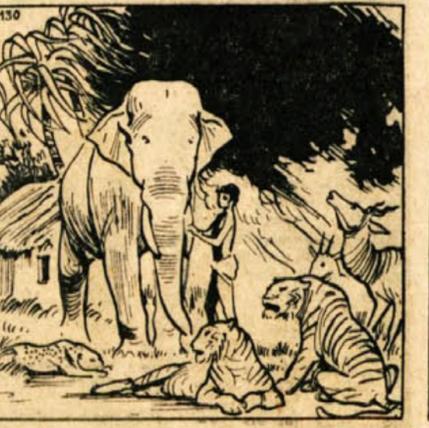
Bivši predsednik ZDA Truman je rekel nekoč: «Avtomobili v Združenih državah imajo velikanski moralni vpliv na prebivalstvo. To se najbolje vidi iz dejstva, da imamo v Ameriki čedalje manj konjskih tatov...»

BREZ OBRAMBE

«Le nič se ne izgovarjaj in ne laži,» upije žena na moža. «Dobro vem, kako se vedeš s svojimi tajnicami, saj sem bila tudi jaz tvoja tajnica!»

129. Čez poldrugo uro sva prispela v vas. Sonce je bilo že visoko. Prišli so leopardi in nedolžno kakor otroci polegli v bližini hiš. Merjasi so se, išče skrivališča, puhaje zatekali na riževa polja. Prišel je tudi tiger, legel na tla na prostem in gledal proti gozdu. Antilope in druge plahе živali so stale ob mlakah in na obrežju reke. Nagonsko so vedele, da je reka edini kraj kjer jih ogenj ne more doseči. Po zraku so zbegano frfotala jate pitje in iskale zayetja. Kmalu smo zagledali kako rdeči ognjeni jeziki obližujejo travo in drevesa.

130. Zdaj sem se lahko približal vsaki živali in se je dotaknil. Strašna nevarnost, ki je vsem enako grozila, jih je prisilila, da so pozabile, da so nekatere izmed njih lovcu, a druge plen. Tiger, slon in človek smo stali neposredno drug zraven drugega. Vsem je bilo, kot da nas družijo vseobsegajoče prijateljstvo. Gledali smo se kakor bratje, ki jih veže vsesplošna vez duševnega sorodstva. Pogled na to sožitje mi je odkril, zakaj Hindujece veruje, da teče skozi dušo sleherni živali, rastline in slehernega človeka zlasti mit duševnosti.

131. Plameneča džungla se je spreminjala v pepel. Tiger je stiskal glavo med kape, divje mačke so se zvrle v svitke in tudi skrivale glave. Nihče ni hotel gledati grozote, ki se je dogajala. Kasno popoldne je hipnotična noč plamenov premamila nekaj pitšev, ki so zgubljeno frfotali naokrog, in jih vabila v džunglo, kjer so poginili. Kdor zgubi v preplahu prisbeženo, ga strah tako popolnoma prevzame, da se sploh ne zna več varovati in potegame, da vase prav tisti vrtnec pogube, ki ga je bil navdajal s strahom.

132. Čimbolj sem opazoval Karija in druge živali, tembolj sem spoznal, zakaj se Kari in jaz ljubivamo. Imela sva skupno dušo. Igral sem mu na piščalko in on je bil globoko prevzet. Čutil sem, da bi ga jaz, ko bi bil nem kakor on, še bolj razumel. Nauk, ki mi ga je dal ta požar, je bil: ne sovražil in ne boj se živali! V njih prebiva duša, kakor prebiva v nas vseh. Tisti, ki imajo oči, da v njih, jo bodo vedno prepoznali.